

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЛЦДН у м.СУМИ

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
«__» _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Методи управління активами і пасивами підприємства

Освітній рівень «Бакалавр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

Рубанов П.М.

(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

Пономаренко А.В.

(ініціали, прізвище)

Група:

ФПН-61

Суми

2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
В.М.Боронос
" ____ " _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи

Студент(-ка) групи _____ інституту (центру)
_____ спеціальності

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи:

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від " ____ " _____ 20 ____ р.

Термін здачі студентом завершеної роботи " ____ " _____ 20 ____ р..

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці):

Дата видачі завдання: " ____ " _____ 20 ____ р.

Керівник дипломної роботи: _____ (вчене звання, прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Завдання прийнято до виконання " ____ " _____ 20 ____ р. _____ (підпис студента)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 85 с., 3 рис., 35 табл., 3 додатки, 45 джерел.

Мета роботи – розробка заходів по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс».

Об'єкт дослідження – ТОВ «Газнафтасервіс».

Методи дослідження – загально-наукові методи, економіко-математичні розрахунки, порівняльний, вертикальний, горизонтальний, коефіцієнтний аналіз.

Оптимізація величини і структури поточних активів і пасивів спрямовано на забезпечення заданого рівня співвідношення між фінансовими ризиками і економічною ефективністю підприємства.

У першому розділі міститься характеристика поняття, сутності та класифікація поточних активів і пасивів, визначена їх роль для підприємства. Ідентифіковані і систематизовані основні підходи до управління поточними активами і пасивами. Розглянуті теоретико-методологічні аспекти системи управління активами підприємства в сучасних економічних умовах.

У другому розділі приведена загальна характеристика підприємства, відповідно до системного представлення автора проведена комплексна оцінка фінансового стану ТОВ «Газнафтасервіс» та оцінка системи управління поточними активами і пасивами підприємства, узагальнені наявні в цій області проблеми і позначені шляхи їх рішення.

У третьому розділі міститься обґрунтування вибору заходів по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс» та приведена оцінка впливу пропонованих заходів на загальний фінансовий стан підприємства.

АКТИВИ, УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА, ПАСИВИ, УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА, ОБОРОТНІ АКТИВИ, НЕОБОРОТНІ АКТИВИ АКТИВИ, АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА, ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ, ОПТИМІЗАЦІЯ ПОТОЧНИХ АКТИВІВ І ПАСИВІВ.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Поняття, суть і класифікація поточних активів і пасивів і їх роль для підприємства.....	8
1.2 Основні підходи до управління поточними активами і пасивами.....	12
1.3 Система управління активами підприємства в сучасних економічних умовах.....	17
2 ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ТОВ «ГАЗНАФТАСЕРВІС».....	27
2.1 Оцінка фінансового стану ТОВ «Газнафтасервіс».....	27
2.2 Оцінка системи управління поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс».....	43
3 РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УПРАВЛІННЮ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ТОВ «ГАЗНАФТАСЕРВІС».....	55
3.1 Заходи по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс».....	55
3.2 Оцінка впливу пропонованих заходів на загальний фінансовий стан підприємства.....	58
ВИСНОВКИ.....	63
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	67
ДОДАТОК А Фінансово-статистичні дані ТОВ «Газнафтасервіс».....	73

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасній ринковій економіці однією з найважливіших умов успішної діяльності компаній є управління активами та пасивами. Оскільки від того наскільки ефективно цей процес налагоджений, залежать фінансово-економічні показники роботи організації. На управлінський процес активами та пасивами роблять вплив чинники зовнішньої економічної кон'юнктури, тому фірми прагнуть підтримувати свій статус в умовах зовнішнього середовища, адаптуючись до нього. Адаптаційний принцип управління полягає в динамічному застосуванні прогресивних форм організації праці, кадрового потенціалу, сучасній техніці і технологій і так далі.

Сьогодні вітчизняні комерційні організації мають максимальну самостійність в управлінні активами, можливість вибору механізмів дії на їх склад, структуру. Проте на практиці управління майном в компаніях як і раніше здійснюється в основному з використанням методів управління, вживаних ще з часів адміністративно-командної економіки, а також на основі інтуїції і імпровізації. Між тим управління активами та пасивами організації як складної економічної системи без постановки чіткої мети, технології її досягнення, формування ефективних підсистем, що її забезпечують, може привести до таких негативних наслідків, як неплатоспроможність, фінансова залежність, втрата позицій на ринку, зниження фінансових результатів і ефективності діяльності і, у гіршому разі, банкрутство.

Оптимізація величини і структури поточних активів і пасивів спрямовано на забезпечення заданого рівня співвідношення між фінансовими ризиками і економічною ефективністю підприємства.

Вивченням питань, що стосується системи та механізмів управління на підприємствах активами та пасивами, займається багато науковців. Актуальним проблемам оцінки та управління активами та пасивами підприємства присвячені роботи таких вчених-економістів, як І.А. Бланк та Л.О. Коваленко, О.Г. Крамаренко та Є.Г. Рясних, А.М. Поддєрьогін та Г.О. Швиданенко, Л.Г. Ліпич

та А.В. Рибіцька, А.М. Ткаченко та О.М. Чорна, Н. Шевчук та Н.З. Шпак та інших.

Об'єкт дослідження: ТОВ «Газнафтасервіс».

Предмет дослідження: діюча система управління поточними активами і пасивами підприємства.

Метою роботи є розробка заходів по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс».

Для досягнення мети в роботі поставлені **наступні завдання:**

- вивчити теоретичні основи управління поточними активами і пасивами нафтогазового підприємства;
- оцінити фінансовий стан і систему управління поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс»;
- розробити заходи по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс».

Інформаційну базу роботи складають монографічна і учбова література, фінансова звітність ТОВ «Газнафтасервіс» за період 2017-2019рр.

Методологія дослідження. Дослідження проводилося з використанням загальнонаукових методів, таких як вивчення літератури, вивчення документів, економіко-математичні розрахунки та ін.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що отримані в ході аналізу і розрахунків рекомендації, що стосуються оптимізації оперативного управління поточними активами і пасивами загальнонаукових, можуть бути використані в практичній діяльності підприємства і принести економічний ефект.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обгрунтовується актуальність вибраної теми, міра її дослідженості. Формулюються цілі і завдання дослідження.

У першому розділі «Теоретичні основи управління поточними активами і пасивами підприємства» міститься характеристика поняття, сутності та

класифікація поточних активів і пасивів, визначена їх роль для підприємства. Ідентифіковані і систематизовані основні підходи до управління поточними активами і пасивами. Розглянуті теоретико-методологічні аспекти системи управління активами підприємства в сучасних економічних умовах.

У другому розділі «Оцінка системи управління поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс»» приведена загальна характеристика підприємства, відповідно до системного представлення автора проведена комплексна оцінка фінансового стану ТОВ «Газнафтасервіс» та оцінка системи управління поточними активами і пасивами підприємства, узагальнені наявні в цій області проблеми і позначені шляхи їх рішення.

У третьому розділі «Розробка заходів по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс»» міститься обґрунтування вибору заходів по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс» та приведена оцінка впливу пропонованих заходів на загальний фінансовий стан підприємства.

У висновках приведені найбільш важливі теоретичні та практичні узагальнення і висновки, отримані в ході дослідження.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття, суть і класифікація поточних активів і пасивів і їх роль для підприємства

У економічній і правовій літературі існує досить велика кількість підходів до трактування понятійного апарату активів компанії. Різні автори при розгляді цього терміну використовують ідентичні поняття, такі як: власність, основні і оборотні фонди, майно, нерухомість, засоби, ресурси і так далі. Тому, вважаємо за доцільне провести порівняння між поняттями «активи компанії» і «майно компанії».

Зазвичай, під майном розуміються основні засоби фірми. Таке висловлювання походить з визначення економічного словника, де говориться, що це матеріальний об'єкт громадянських прав, передусім, права власності [2]. Так само майно можна визначити, погодившись з рядом економістів, як «власність організації або окремої особи, яка має грошове вираження і здатна приносити дохід і інші економічні вигоди, що виникли в результаті минулих подій» [3, с. 105]. Майно визначається «як сукупність майнових прав (актив балансу) або майнових прав і обов'язків (актив і пасив балансу), які належать конкретній особі, групі осіб або організації. Тут необхідно враховувати такі важливі характеристики, як володіння і розпорядження, сутність яких полягає у фактичному володінні речами.

Що стосується активів компанії, то тут більшість авторів сходяться на думці, що це економічні ресурси, представлені у формі певного набору майнових цінностей, які активно використовуються у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку. Є і дещо інші точки зору, де автори дотримуються думки, що активи - це господарські засоби, контрольовані організацією в результаті операцій, які повинні будуть принести їй економічні вигоди в майбутньому [4].

Якщо узагальнити представлені в економічній і юридичній літературі трактування різних авторів, можна відмітити, що поняття «активи компанії» може бути розглянуте з економічного, організаційного і правового боку. Економічний аспект активів компанії розкривається за допомогою економічних критеріїв. Він включає досить велику кількість складових елементів: нерухоме майно, грошові кошти і інші фінансові активи, нематеріальні активи, рухоме майно і вкладення, запаси і витрати, інші активи, невідображені у балансі. Таким чином, можна констатувати, що активи компанії - це майно, яким вона володіє (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Склад активів підприємства [2, 3, 24]

Наголошуючи на багатоаспектності, І. О. Бланк розглядає активи «як контрольовані підприємством економічні ресурси, сформовані внаслідок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю та здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності» [2].

Т. В. Олійник та О. В. Мірошніченко вважають, що для «здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння, тобто активи підприємства, які є економічними ресурсами

підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою одержання прибутку» [31].

Є. О. Нагорний вважає, що «активи підприємства, існуючи в матеріальній, нематеріальній і фінансовій формах, є економічними ресурсами підприємства, ефективність управління якими є основою внутрішньогосподарського механізму одержання прибутку підприємством» [29].

Поточні активи - це активи, які обслуговують комплекс господарської діяльності, беруть участь одноразово як в здійсненні процесу виробництва, так і в процесі реалізації товарної продукції. В умовах ринкової економіки для ефективного функціонування і мінімізації комерційних і фінансових ризиків кожному підприємству потрібне раціонально організоване управління поточними активами.

Поточні активи є тією частиною активів підприємства, яка забезпечує безперервний процес виробництва і реалізації продукції. Управління поточними активами важливе для підтримки безперебійної роботи підприємства. Поточні активи фінансуються за рахунок власних і позикових засобів, управління і контроль структури останніх забезпечує підприємству необхідний рівень ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості, що у свою чергу служить основним показником для залучення інвестицій [1].

Оптимізація величини і структури поточних активів спрямована на забезпечення заданого рівня співвідношення між фінансовими ризиками і економічною ефективністю підприємства. Цього можна добитися за допомогою перегляду методу управління активами. Успішність функціонування будь-якої організації визначається забезпеченістю джерелами формування оборотного капіталу, своєчасністю заповнення потреби в нім [2].

Існують різні погляди вчених-економістів на визначення поняття «пасиви». У таблиці 1.1 представлені різні погляди на визначення цього поняття.

Таблиця 1.1 – Аналіз поняття «пасиви»

Автор	Визначення поняття	Ключові слова
Г. М. Роганова	це джерело утворення активів (майна) підприємства, яке воно має у своєму розпорядженні, тобто вираз права власності на активи підприємства відповідних власників-засновників, кредиторів	джерело утворення активів (майна) підприємства, яке воно має у своєму розпорядженні
В. В. Ковальов	це відображення фінансово-господарських відносин між підприємством з одного боку та інвесторами, фінансово-кредитними установами, постачальниками, персоналом і держбюджетом тощо з іншого боку	відображення фінансово-господарських відносин між підприємством та фінансово-кредитними установами
І. А. Бланк	це капітал, тобто власність фізичної або юридичної особи на активи (майно) і об'єкти (ресурси), які є на підприємстві, контролюються ним у результаті попередніх (минулих) подій, а їх використання, як очікується, призведе до збільшення капіталу	контролюються підприємством у результаті попередніх (минулих) подій, а їх використання, як очікується, призведе до збільшення капіталу
О. Д. Стоянова	ті джерела засобів, які повністю знаходяться в розпорядженні підприємства; кредити, тобто тимчасові джерела засобів, які використовуються в певний період і в певних формах	джерела засобів, які використовуються в певний період і в певних формах
Я. Г. Квачук	це сукупність джерел виникнення засобів підприємства, тих джерел, за рахунок яких фінансується актив балансу	сукупність джерел, за рахунок яких фінансується актив балансу

Розглянувши різні погляди на суть пасивів підприємства, можна дати уточнене визначення пасивів підприємства - це зобов'язання та джерела утворення господарських засобів, що складаються з власних, позичених та залучених коштів, за допомогою яких фінансується актив балансу підприємства

Пасиви підприємства складаються з власного капіталу і резервів, довготермінових зобов'язань, поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості (рис. 1.2) [2, 6, 8].

Рисунок 1.2 – Склад пасивів підприємства [7, 8, 19]

Джерела формування оборотного капіталу також розглядаються в рамках політики управління оборотним капіталом, оскільки компетентний

вибір відповідного джерела фінансування дозволить максимізувати ефект фінансового важеля при дотриманні необхідного рівня фінансової стійкості.

1.2 Основні підходи до управління поточними активами і пасивами

Досвід функціонування того або іншого господарюючого суб'єкта економіки, пов'язана з організацією використання активів, з метою їх доцільного використання. Одним з найважливіших стимулів в управлінні активами є отримання прибутку і економії при ефективності їх застосування. Цього можна досягти за допомогою збільшення використання активів і зниженням пасивних статей, завдяки скороченню кредитів, позикою, податків.

Матрицю по управлінню активами, раціонально уявити, як систему, що містить як мінімум чотири частини загального, і кожна з частин доповнює розвиток подальшою, дозволяючи ефективно функціонувати підприємству в цілому (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Система управління активами підприємства

Поточні активи використовуються як оборотний капітал	1.Управління поточними активами	2.Управління оборотним капіталом	Використання оборотних активів для закупівлі засобів виробництва і подальшого розвитку
Контроль за ефективністю використання грошових коштів	4.Управління ліквідністю і активами	3. Управління виробничими активами	Виробництво готової продукції; ефективність використання основних засобів.

Для мінімізації ризиків в управлінні ліквідними поточними активами слід достовірно прийняти рішення про використання і раціональність застосування цих активів [11]. Ефективність використання оборотного капіталу залежить від їх найбільш великого і бажаного залучення до процесів виробництва, що надасть отримувати віддачу у вигляді споживання продуктів виробництва, як за готівковий розрахунок, так і в кредит. У свою чергу це дає можливість мінімізувати пасивну частину балансу, кредиторську

заборгованість. Раціональне прогнозування матеріальних витрат в майбутнє виробництво дасть можливість уникнути збільшення складських запасів, а дослідження потреб ринку, і так само система «оплата - доставка» збільшить прибутковість споживання [12]. У свою чергу дебіторська заборгованість дозволить скорочувати кредиторську. Отже, ефективність виробничої стадії безпосередньо залежить від раціональності другої стадії, але і контроль виробництва дає результати.

Завдяки використанню новітніх технологій можна скоротити витрати і розробити додаткові можливості, які скорочують втрати і брак. Тому головним завданням управління необоротними активами є своєчасне прогнозування формуванням рівня інтенсифікації виробничого процесу у віртуозному співвідношенні курсу амортизаційної політики і виробничої діяльності підприємства [31]. Основою цього служить аналітичний прогноз з використанням розрахунків по динаміки і складу активів, мірі і стану зношеності, рівню раціональності оновлення і використання [34].

Правильне управління активами сприяє зробити вибір керівництву. Якщо вибирати стратегію по збільшенню активів підприємства, то необхідно зробити прогнозний розрахунок, в якій кількості залучення нових засобів скоротить витрати і визначити додаткову вартість вкладень капіталу і їх можливість надалі буде окуплена. Цей моніторинг дозволить спрогнозувати отримання прибутку тільки через певний період часу, якщо такий варіант не підходить для господарюючого суб'єкта, то необхідно вибрати варіант фінансової стратегії при зменшенні пасивів. Зниження податкового тягаря, кредитних заборгованостей, у тому числі банкам, дозволить також вибрати шлях на поліпшення фінансового положення. Законодавче зниження сплати податків і зборів шляхом вибору оптимальної системи оподаткування.

В якості стратегії можна вибрати зниження залежності від позик шляхом моніторингу найменших кредитних ставок банків, періодів погашення. Раціональність в управлінні активами - найважливіше завдання керівництва, яке дозволить добитися ефективності і доходності бізнесу. Тому для

рентабельності виробничого циклу можна вводити у фінансовий процес тільки той об'єм обігових коштів, який необхідно використати за мінімальний період часу. Політика управління пасивами підприємства - це сукупність заходів, розроблених в рамках його фінансової політики, щодо формування джерел фінансування його діяльності.

Проаналізувавши публікації щодо управління пасивами підприємства [2, 6, 34], можна дійти висновку, що сьогодні відсутній уніфікований механізм формування цього напрямку фінансової політики підприємства.

Основною метою політики управління пасивами є забезпечення потреби підприємства у фінансових ресурсах для придбання необхідних активів, оптимізація структури та формування умов ефективного використання цих ресурсів.

На формування політики управління пасивами підприємства впливають різні економічні та соціальні фактори: галузеві особливості організації господарсько-фінансової діяльності; стадія життєвого циклу підприємства; стан товарного та фінансового ринків; рівень рентабельності операційної діяльності; рівень операційного левериджу та ступінь його дії; взаємовідносини з кредиторами; рівень оподаткування прибутку підприємства; рівень концентрації власного капіталу; фінансовий менталітет власників і менеджерів.

Організаційна сторона активів проявляється в управлінському процесі. Він складається з набору правил ухвалення рішень, пов'язаних з основними напрямками діяльності. Ці рішення будуються на довгостроковій основі і спрямовані на формування і розвиток організаційного потенціалу, а також на вибір способів здійснення діяльності на ринку для досягнення переваг в конкурентній боротьбі.

Політика управління активами є системою заходів, спрямованих на їх досягнення в майбутньому. Завдання полягає в тому, щоб вибрати потрібний вектор розвитку з численних альтернатив і направити фінансово-господарську діяльність по наміченому шляху.

Політика управління активами компанії, як складовий елемент фінансової політики, формує ідеологію управління фінансами, орієнтує на реалізацію заходів, з метою підвищення ефективності їх використання. В основному, це пов'язано зі збільшенням їх вартості і вартості бізнесу в цілому. Цей напрям відноситься до корпоративної фінансової політики і націлений на розробку і реалізацію таких складових і взаємозв'язаних елементів, як: комплексне управління активами; управління необоротними і оборотними активами та ін.

Політика комплексного управління активами включає такі складові елементи, як: заплановані ініціативні заходи з урахуванням конкуренції; дії у відповідь компанії на зміни, що відбуваються, в зовнішньому середовищі; злиття або поглинання компаній для зміцнення позицій в галузі; використання нових можливостей і захист від загроз; зміцнення ресурсної бази і конкурентних переваг; ефективна діяльність основних підрозділів і так далі.

Для формування і використання політики управління активами доцільно застосовувати наступні вимоги: реальність і своєчасне виконання; відповідність потенціалу організації, системі мотивації, культурі, досвіду і навичкам працівників; відповідність нормам моралі і права дії; забезпеченість ресурсами, а також сумісність із зовнішнім середовищем для взаємодії.

На думку ряду зарубіжних дослідників, існують певні чинники, які роблять вплив на формування політики управління активами компанії і надають їй специфічні властивості: місія компанії; конкурентні переваги, які конкретна організація має в процесі свого функціонування; характерні особливості продукції, що випускається, її збуту і післяпродажного обслуговування; структура компанії і її можливі зміни, міра інтеграції і диференціації; ресурси, що розташовуються; потенційні можливості розвитку і вдосконалення діяльності; рівень заповзятливості керівництва до лідерства, клімат в трудовому колективі та ін. Це в основному, внутрішні чинники. Але також можна виділити ряд зовнішніх чинників і міру ризику, що роблять вплив на політику управління активами організації.

Компанія це вже майновий комплекс, який призначений для підприємницької діяльності, є сукупністю активів, від ефективності управління якими залежить фінансовий результат і вартість бізнесу.

При розгляді політики управління активами в системі фінансового управління велика увага приділяється необоротним активам, оскільки вони є певними заходами, спрямованими на зміну величини, складу і структури активів. В якості основних елементів, які формують цю групу виступають процеси, пов'язані із створенням, відновленням або придбанням основних засобів, нематеріальних активів, здійснення фінансових інвестицій. Важливим елементом є заходи за визначенням вартості як створюваних, так і придбаних компанією активів. Усі ці заходи формують політику управління необоротним капіталом і відповідно в систему фінансового управління, тому головна мета корпоративної фінансової політики - збільшення ринкової вартості.

Складовими елементами політики управління необоротними активами є політика управління складом і структурою необоротних активів і політика реального інвестування.

Здійснення ефективної політики управління складом і структурою необоротних активів неможливе без оцінки тенденцій зміни їх вартості і структури.

Разом з політикою комплексного управління активами і політикою управління необоротними активами виділяють політику управління оборотними активами. Вона є набором взаємозв'язаних заходів по зміні величини і структури оборотних активів. Це частина корпоративної фінансової політики, що орієнтована на створення прийнятної об'єму і складу оборотних активів, з метою створення раціональної і оптимізованої структури джерел їх фінансування.

Оцінку зазвичай проводять в розрізі компанії в цілому і її окремих структурних підрозділів. В якості основних вимог формування політики управління активами компанії виступають: раціональна збалансованість структури; висока рентабельність використання; достатня ризикостійкість;

гнучкість і пристосованість у використанні. Якщо ці критерії не дотримуються, то виникає кризова ситуація. Тому при формуванні цієї стратегії актуальність цих вимог очевидна. Інакше виникають негативні наслідки, такі як: недозагрузка виробничих потужностей; збільшення накладних витрат в собівартості продукції; дефіцит продукції, що випускається; зростання неплатежів і складності випуску продукції відповідно до попиту; криза у виробничому процесі.

Неефективна політика управління активами призводить до неплатоспроможності, утиску інтересів як власників, так і кредиторів. Головна причина кризового стану у виробничому процесі компанії - це невідповідність фінансово-господарської діяльності і індикаторам зовнішнього середовища, що змінюються. Усе це пов'язано з невірною стратегією, неадекватною політикою управління оборотними і необоротними активами, а також недостатньою пристосованістю бізнесу до умов довкілля.

1.3 Система управління активами підприємства в сучасних економічних умовах

Для здійснення своєї фінансово-господарської діяльності комерційна організація повинна мати в розпорядженні певне майно, усі види якого в сукупності називаються активами. Уміння раціонально і ефективно розпоряджатися наявними у організації активами дозволяє забезпечити її стійкий фінансовий стан, посилити конкурентоспроможність, підвищити імідж і інвестиційну привабливість [31]. Найважливішу роль в рішенні цих завдань грає формування і реалізація керівництвом компанії ефективної політики управління її активами.

Відповідно до ідеології фінансового менеджменту для підвищення ефективності політики управління активами компанії функціональні особливості цього управління, їх облік в ухваленні управлінських рішень

повинні припускати чітку побудову таких систем, що забезпечують, як організаційна, інформаційна, аналітична, планова і контрольна [4].

Безумовно, успішне управління активами компанії багато в чому визначається ефективністю його організаційного забезпечення, що є взаємозв'язаною сукупністю внутрішніх структурних служб і підрозділів компанії, розробкою і ухваленням управлінських рішень і що несуть відповідальність за результати цих рішень.

Загальні принципи формування системи організаційного забезпечення управління майном компанії повинні передбачати створення центрів управління за двома основними ознаками: ієрархічною (виділення різних рівнів управління) і функціональною (розділення центрів управління по функціях управління або видах діяльності).

Організаційне забезпечення управління активами компанії інтегроване як в ієрархічну, так і у функціональну систему загального управління компанією. Вітчизняний і зарубіжний досвід показує, що найефективніше функціонує фінансовий менеджмент при функціональній побудові структур (центрів) управління компанією [8].

Слід пам'ятати, що для компаній різних розмірів організаційне забезпечення істотно відрізняється. Так, у великих компаніях створюється диверсифікована система функціональних фінансових структурних підрозділів, підлеглих фінансової дирекції. У малих і середніх компаніях функції управління активами можуть покладатися на власника, фінансового директора або бухгалтера.

Формування системи організаційного забезпечення управління активами компанії повинне включати [17]:

аналіз механізму функціонування компанії і її підрозділів з позиції дії їх управлінських рішень на формування і використання активів;

виявлення основних типів центрів відповідальності в розрізі підрозділів компанії;

формування положень, що визначають права, обов'язки, заходи відповідальності керівників центрів управління активами;

розробку і доведення до центрів відповідальності нормативних (планових) фінансових завдань, виходячи з генерального бюджету компанії;

забезпечення контролю встановлених завдань, аналізу ефективності рішень, що приймаються, в області управління активами.

У зв'язку з тим, що фінансова інформація грає велику роль в підготовці і ухваленні ефективних управлінських рішень, при формуванні інформаційної системи фінансового управління активами до її якості повинні пред'являтися високі вимоги. До основних з них зазвичай відносять: достовірність, значущість, зрозумілість, повноту, своєчасність, релевантність, порівнянність, ефективність [1].

Найважливішою складовою частиною механізму управління активами компанії є системи і методи її аналізу. В даному випадку аналітична система включає економічний, фінансовий і інвестиційний аналіз [34].

Проведення якісного аналізу повинне включати наступні основні етапи [10]:

збір і підготовка до аналізу початкової фінансової інформації;

аналітична обробка відібраної інформації;

узагальнення і оформлення результатів аналізу;

підготовка висновків і рекомендацій за результатами проведеного аналізу.

Основними методами проведення аналізу активів є традиційні методи економічного аналізу: порівняння, зведення і угруповання, ланцюгові підстановки, абсолютні і відносні різниці, графічний та інші. Крім того, можуть використовуватися і такі кількісні методи, як статистичні, бухгалтерські, економіко-математичні.

В якості інструментарію для аналізу активів компанії необхідно використати не лише абсолютні показники, але і відносні, аналіз яких повинен полягати в порівнянні їх значень з базисними величинами, а також у вивченні

їх динаміки. При цьому в якості базисних величин можуть бути використані усереднені значення показників цієї організації, що відносяться до минулих, сприятливих з точки зору ефективності використання активів і в цілому фінансового стану, періодів; теоретично обгрунтовані або отримані в результаті експертних опитувань величини, що характеризують оптимальні або критичні з точки зору ефективності використання активів значення коефіцієнтів.

При цьому аналіз може проводитися як в цілому по усіх активах, так і деталізовано по кожному їх виду. Загальний алгоритм аналізу активів організації може включати [2]:

- визначення переважаючих активів в загальній величині майна організації, визначення їх співвідношення;

- розгляд складу і структури окремо необоротних і оборотних активів, визначення переважаючих видів в загальній величині кожної групи;

- визначення залежності організації від платіжної дисципліни дебіторів, реальна оцінка стану дебіторської заборгованості;

- розгляд усіх видів активів в динаміці і виявлення причин, що вплинули на зміни, що сталися за звітний період;

- оцінка ефективності використання активів організації.

Рекомендується також проводити загальну оцінку динаміки активів фірми шляхом зіставлення темпів приросту середньої за період величини активів з темпами приросту фінансових результатів (прибутку або виручки від продажів продукції).

Планова система управління активами компанії складає основу механізму управління і є процесом розробки системи фінансових планів і планових (нормативних) показників по забезпеченню розвитку компанії необхідним майном і фінансовими ресурсами і підвищенню ефективності її фінансової діяльності в майбутньому періоді. Фінансове планування в компанії здійснюється в трьох варіаціях: стратегічне, поточне і оперативне

планування фінансової діяльності [12]. Усі види фінансового планування повинні реалізуватися в певній послідовності і бути взаємозв'язані.

У складі механізму управління активами компанії важлива роль повинна відводитися також системам і методам внутрішнього фінансового контролю, що є організованим компанією процесом перевірки виконання і забезпечення реалізації усіх управлінських рішень в області управління активами з метою реалізації фінансової стратегії і попередження кризових ситуацій [12]. Системи внутрішнього контролю можуть створюватися в компанії за лінійним або функціональним принципом або одночасно поєднувати їх обох.

В цілому, чітка побудова систем управління активами та пасивами, що забезпечують, сприятиме здійсненню ефективного управління діяльністю підприємства і зростанню його ринкової вартості.

На підставі розглянутих теорій управління активами представимо методологію оцінки якості управління активами підприємства. У цьому алгоритмі важливим моментом є визначення ідеальних показників оцінки фінансового стану підприємства.

Для того, щоб розуміти їх ідеальність важливо виробити критерії, по яких вони оцінюватимуться. Проте при цьому необхідно в першу чергу визначити список показників, що характеризують ефективне управління активами підприємства.

Ці показники ляжуть в основу інструментарію оцінки якості управління активами. Таким чином, на основі моделі збалансованих показників пропонується використання таких груп, як чистий прибуток, стан позикових коштів, стан обігових коштів. Ця модель чудово підходить для більшості підприємств, оскільки дозволяє оцінити результативність фінансової діяльності по ряду показників в динаміці. Далі важливо зрозуміти, що між існуючими показниками оцінки стану активів підприємства є зв'язок, а їх загальний розвиток може дозволити дати об'єктивний показник якості

управління активами. У таблиці 1.2 представлені основні показники, що відображають стан активів підприємства.

Таблиця 1.2 – Основні показники, що відображають поточний стан активів на підприємстві

Показники	Формула
Рентабельність продажів, %	Чистий прибуток / виручка від реалізації * 100%
Оборотність оборотних активів	Виручка від реалізації / оборотні активи
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / короткострокові зобов'язання
Відношення короткострокових зобов'язань організації до дебіторської заборгованості	Короткострокові зобов'язання / дебіторська заборгованість
Коефіцієнт відношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / кредиторська заборгованість
Коефіцієнт відношення кредиторської заборгованості організації до позикового капіталу	Кредиторська заборгованість / Позиковий капітал
Відношення позикового капіталу до чистих активів	Позиковий капітал / чисті активи
Коефіцієнт якості управління активами	Розвиток усіх показників

Таким чином, розвиток показників, може дозволити оцінити ефективність якості управління активами. Результативність коефіцієнта управління активами визначається його динамікою, а дослідження чинників, що впливають на цей показник методом факторного аналізу, дозволяє визначити, в якому напрямі необхідно вносити зміни.

У таблиці 1.3 представлена характеристика результатів коефіцієнта якості управління активами.

Таблиця 1.3 – Інтерпретація результатів зміни коефіцієнта якості управління активами

Відсоток зміни	Інтерпретація
+/-0-1%	Незначні зміни по головних чинниках. Варто звернути увагу на найвпливовіші чинники
+/-1,1-2%	Незначні зміни. Можливі невеликі коригування в управління активами
+/-2,1-3%	Варто уважно віднестися до найзначиміших чинників. Необхідно додатково оцінити вплив інших чинників
+/-3,1-4%	Проблеми в управлінні активами. Необхідно вносити зміни. Окремо вивчити необоротні і оборотні активи
+/-4,1-5%	Проблеми в управлінні активами. Необхідно вносити зміни
Більше +/-5%	Зміни швидше за все по усіх чинниках. Істотна зміна коефіцієнта без значних змін активів говорить про проблеми у фінансах підприємства

Таким чином, інструментарій за оцінкою якості управління активами підприємства припускає оцінку діяльності підприємства по основних групах показників.

Основний алгоритм оцінка якості управління активами наступний:

вивчення динаміки і структури активів підприємства;

виведення загальних значимих показників за 3 роки;

факторний аналіз отриманих результатів;

інтерпретація отриманих результатів;

формулювання рекомендацій на основі отриманих результатів.

У таблиці 1.4 представлена система показників, а також відповідні напрями рішення проблем у разі незадовільного результату.

Таблиця 1.4 – Характеристика напрямів впровадження змін на підприємстві на підставі розрахованих показників управління активами

Показник	Негативний результат	Напрями впровадження змін
Виручка, тис. грн.	Темп зростання В < Темпу зростання Витрат	Впровадження системи бюджетування; Впровадження системи фінансового контролю; Розробка заходів по зниженню витрат
Прибуток від продажів, тис. грн.	Темп зростання Прибутку < Темп приросту виручки	Впровадження системи фінансового планування
Короткострокові зобов'язання, тис. грн..	Темп зростання До < Темп зростання СК	Впровадження системи фінансового планування і бюджетування
З об'єктивний капітал, тис. грн.	Темп зростання СК > Темп зростання До	Впровадження системи фінансового планування і бюджетування
Вартість основних виробничих фондів і запасів тис. грн.	Темп зростання < 100%	Зміна ОПФ (перерахунок вартості, виявлення зносу, визначення необхідності поновлення та ін.)
Рентабельність продажів, %	Темп зростання < 100%	Впровадження системи бюджетування; Впровадження системи фінансового контролю; Розробка заходів по зниженню витрат
Коефіцієнт поточної ліквідності	Ктл < 1	Зниження зобов'язань; Впровадження системи фінансового планування і бюджетування
Коефіцієнт управління активами	Зміни в динаміці більше 4%	Впровадження системи фінансового планування і бюджетування для зниження фінансової залежності від зовнішніх джерел

Таким чином, така методика дозволяє оцінювати результативність управління активами бізнесу будь-якої спрямованості внаслідок того, що не використовує галузевих показників. Для того, щоб розуміти, які необхідно робити заходи по зміні ситуації в управлінні активами необхідно представити

систему, по якій керівництво компанії зможе розуміти, як реагувати на отримані в результаті розрахунків значення показників управління активами.

Для підвищення ефективності управління необоротними активами підприємства необхідно здійснити наступне:

- оптимізувати склад і структуру основних засобів підприємства;

- покращити технічний стан основних засобів шляхом введення в експлуатацію нового обладнання й устаткування, проведення реконструкції та модернізації застарілого устаткування, що забезпечить швидке оновлення активної частини основних виробничих фондів;

- обрати альтернативні джерела фінансування основних засобів, які найбільш вигідні для підприємства;

- підвищити фондівдачу шляхом освоєння нових потужностей;

- обрати оптимальні методи нарахування амортизації, які сприятимуть реалізації економічної та науково-технічної стратегії підприємства;

- придбати основні засоби за схемою фінансового лізингу, яка має переваги у порівнянні з банківським кредитом.

Для забезпечення ефективного управління оборотними активами підприємства необхідно здійснити наступне:

- підвищити конкурентоспроможності компанії на фондовому ринку і тим самим підвищити її вартість [14, 15, 35];

- оптимізувати склад та структуру оборотних активів за допомогою прискорення їх оборотності в цілому та окремих їх елементів зокрема;

- оптимізувати рівень дебіторської заборгованості шляхом проведення контролю за станом розрахунків з дебіторами, оцінки платоспроможності та ділової репутації дебіторів, страхування ризиків, тощо;

- скоротити тривалість фінансового циклу шляхом прискорення обороту виробничих запасів та дебіторської заборгованості й некритичного сповільнення оборотності кредиторської заборгованості підприємства постачальникам;

підвищити рівень рентабельності підприємства шляхом своєчасного використання тимчасово вільних залишків грошових активів для формування ефективного портфеля поточних фінансових інвестицій.

Вважаємо, що процес формування ефективної системи управління пасивами повинен гармонійно вписуватися в загальну фінансову політику, орієнтовану на збільшення ринкової вартості підприємства. Виходячи з цього, сформулюємо основні напрями політики управління пасивами підприємства.

По-перше, управління власними коштами підприємства має бути спрямованим на забезпечення необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку. Цьому сприяє:

оптимізація структури капіталу підприємства на основі методу вартісного розриву (різниця фактичного еталонного значення середньозваженої вартості капіталу) з урахуванням життєвого циклу компанії [22];

підвищення фінансової стійкості, мінімізація ризику виникнення банкрутства при збільшенні частки власного капіталу підприємства у його пасивах.

Але потрібно враховувати, що власний капітал є обмеженим джерелом фінансування та може мати вищу вартість порівняно з альтернативними (зокрема, позиковими) джерелами.

Управління позиковим капіталом має забезпечити найбільш ефективні форми і умови залучення ресурсів з різних джерел відповідно до потреб розвитку підприємства, що досягається завдяки активізації інноваційної складової розвитку для збільшення довгострокового потенціалу і прибутковості діяльності на основі створення конкурентних переваг [16].

Таким чином, політика управління активами та пасивами в системі фінансового управління це розробка політики управління майновим комплексом підприємства і реалізація політики інвестиційних вкладень. У цій системі активи розглядаються як фінансові ресурси у формі сукупних майнових цінностей, які використовуються у фінансово-господарській

діяльності з метою отримання прибутку і збільшення ринкової вартості підприємства. Взаємозв'язок політики управління активами та пасивами компанії з фінансово-економічним станом є очевидній і впливає не лише на результат фінансово-господарської діяльності, але і на подальшу долю бізнесу в цілому. Для підвищення ефективності управління активами та пасивами потрібна розробка і реалізація відповідних заходів залежно від специфіки діяльності компаній. Тому, можна зробити висновок, що політика управління активами та пасивами - це важливий складовий елемент в системі фінансового управління.

2 ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ТОВ «ГАЗНАФТАСЕРВІС»

2.1 Оцінка фінансового стану ТОВ «Газнафтасервіс»

Фінансова стійкість організації - цей такий стан її фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, яке забезпечує розвиток організації на основі росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого ризику. Фінансова стійкість визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування і його відповідності складу активів. Знання граничних меж зміни джерел засобів для покриття вкладень капіталу в основні засоби або виробничі запаси дозволяє генерувати такі напрями господарських операцій, які ведуть до поліпшення фінансового стану організації, до підвищення її стійкості (табл. 2.1).

Фінансова стійкість оцінюється за допомогою абсолютних і відносних показників.

Абсолютні показники фінансової стійкості - це показники, що характеризують стан запасів і забезпеченість їх джерелами формування.

Аналіз забезпеченості запасів джерелами їх формування здійснюється в наступній послідовності:

1) Визначається наявність власних обігових коштів (ОК) як різниця між власним капіталом (ВК) і іммобілізованими активами (FIMM):

$$ОК = ВК - FIMM \quad (2.1)$$

2) При недостатності власних обігових коштів організація може отримати довгострокові позики і кредити. Наявність власних і довгострокових позикових джерел (ПД) визначається за розрахунком:

$$ПД = (ВК + КТ) - FIMM \quad (2.2)$$

3) Загальна величина основних джерел формування визначається з урахуванням короткострокових позик і кредитів:

$$E_a = (BK + KT + Kt) - FIMM \quad (2.3)$$

Таблиця 2.1 – Аналіз фінансової стійкості [5]

Показники	Абсолютне значення			Абсолютна зміна	
	2017	2018	2019	2018	2019
1. Власний капітал, BK	77765	31442	22166	-46323	-9276
2. Необоротні активи, HA	32519	36455	42357	3936	5902
3. Наявність власних обігових коштів (BOK), (п.1-п.2)	45246	-5013	-20191	-50259	-15178
4. Довгострокові зобов'язання, KT	0	0	0	0	0
5. Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, ПД (п.3+п.4)	45246	-5013	-20191	-50259	-15178
6. Короткострокові позики і кредити, Kt	11883	54929	61543	43046	6614
7. Загальна величина основних джерел формування запасів, E _a (п.5+п.6)	57129	49916	41352	-7213	-8564
8. Загальна величина запасів, Z	26014	41790	64021	15776	22231
9. Надлишок (+)/недолік (-) власних джерел формування запасів, ±BK (п.3-п.8)	19232	-46803	-84212	-66035	-37409
10. Надлишок (+)/недолік (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, ±ПД (п.5-п.8)	19232	-46803	-84212	-66035	-37409
Надлишок (+)/недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів, ±E _a (п.7-п.8)	31115	8126	-22669	-22989	-30795
12. Трикомпонентний показник типу фінансової ситуації, S	(1;1;1)	(0;0;1)	(0;0;0)	-	-

Фінансовий стан організації на кінець аналізованого періоду є кризовим (на межі банкрутства $Z > E_k + KT + Kt$), оскільки в ході аналізу встановлений недолік власних обігових коштів 84212 тис.грн., власних і довгострокових позикових джерел формування запасів 84212 тис.грн. і загальної величини основних джерел формування запасів 22669 тис.грн.

Фінансова стійкість може бути оцінена за допомогою відносних показників - коефіцієнтів, що характеризують міру незалежності організації від зовнішніх джерел фінансування (Додаток А).

Отримані результати дозволяють побачити, що досліджувана організація характеризується залежністю від зовнішніх джерел фінансування, коефіцієнт автономії організації за станом на звітну дату склав 0.0998 (доля власних засобів в загальній величині джерел фінансування на кінець звітного періоду складає лише 10%). Отримане значення свідчить про неоптимальний

баланс власного і позикового капіталу. Іншими словами цей показник свідчить про незадовільне фінансове положення. Коефіцієнт автономії знизився одночасно з ростом співвідношення позикових і власних коштів, це означає зниження фінансової незалежності організації і підвищенні ризику фінансових утруднень в майбутні періоди. Про досить стійкий фінансовий стан свідчить той факт, що на кінець періоду коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами склав 0.123, тобто 12.3% власних засобів організації спрямоване на поповнення оборотних активів.

Коефіцієнт забезпеченості запасів джерелами власних обігових коштів нижчий нормативного значення, тобто організація сильно залежить від позикових джерел засобів при формуванні своїх оборотних активів.

Коефіцієнт фінансового левериджу дорівнює 9.0242. Це означає, що на кожну гривню власних засобів, вкладених в активи підприємства, доводиться 9.02 грн. позикових коштів. Ріст показника в динаміці на 5.704 свідчить про посилення залежності організації від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневреності знизився з - 0.1588 до - 0.8976, що говорить про зниження мобільності власних засобів організації і зниження свободи в маневруванні цими засобами. Причини зміни коефіцієнта маневреності розглядаються на основі розрахунку динаміки власного капіталу і іммобілізованих активів.

Значення коефіцієнта постійного активу говорить про високу долю основних засобів і необоротних активів в джерелах власних засобів. За станом на кінець періоду їх вартість покривається за рахунок власних засобів на 188.3%. Отже, на кінець аналізованого періоду усі довгострокові активи фінансуються за рахунок довгострокових джерел, що може забезпечити відносно високий рівень платоспроможності в довгостроковому періоді.

Для комплексної оцінки фінансової стійкості доцільно використати узагальнені показники, розрахункові формули яких виводяться на основі узагальнення показників фінансової стійкості, приведених раніше. Зокрема,

рекомендується застосування узагальнювального коефіцієнта фінансової стійкості (ФС) : $ФС=1+2КД+КА+1/КЗ/З+КР+КП$

$$\Delta=0.265/3.1739=0.0835$$

Рівень фінансової стійкості в аналізованій організації підвищений на 8.35%.

Аналіз фінансової стійкості організації показує, наскільки сильну залежність вона випробовує від позикових коштів, наскільки вільно вона може маневрувати власним капіталом, без ризику виплати зайвих відсотків і пені за несплату, або неповну виплату кредиторської заборгованості вчасно (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Показники фінансової стійкості організації [25]

Показники	Значення			Зміна		Нормативне обмеження
	2017	2018	2019	2018	2019	
1. Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами	1.0241	0.3173	0.123	-0.707	-0.194	0,1 і більше
2. Коефіцієнт покриття інвестицій	0.7171	0.2322	0.0998	-0.485	-0.132	0,75 і більше
3. Коефіцієнт мобільності майна	0.7002	0.7319	0.812	0.0317	0.0801	
4. Коефіцієнт мобільності обігових коштів	0.0434	0.0238	0.0056	-0.0196	-0.0182	0.17- 0.4
5. Коефіцієнт забезпеченості запасів	1.7393	-0.12	-0.3154	-1.859	-0.195	0,5 і більше
6. Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1	1	1	0	0	0,5
7. Коефіцієнт капіталізації (плече фінансового важеля)	0.0974	1.3628	1.9833	1.265	0.621	менше 1.5
8. Коефіцієнт фінансування	6.5442	0.5724	0.3602	-5.972	-0.212	більше 0.7

Про досить стійкий фінансовий стан свідчить той факт, що на кінець періоду коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами склав 0.123, тобто 12.3% власних засобів організації спрямоване на поповнення оборотних активів. Зниження коефіцієнта склало 0.194.

Коефіцієнт покриття інвестицій дорівнює 0.0998 і не відповідає нормативному значенню (при нормі 0.75). За поточний період значення коефіцієнта зменшилося на 0.132.

Значення показника коефіцієнта мобільності обігових коштів дозволяє віднести підприємство до високої групи ризику втрати платоспроможності, тобто рівень його платоспроможності низький.

Значення коефіцієнта забезпеченості матеріальних запасів за станом на кінець аналізованого періоду склало - 0.3154, що не відповідає нормі. За даний період значення коефіцієнта знизилося на 0.195.

Коефіцієнт короткострокової заборгованості показує переважання короткострокових джерел в структурі позикових коштів, що є негативним фактом, який характеризує погіршення структури балансу і підвищення ризику втрати фінансової стійкості.

Доля власних засобів в оборотних активах вище 10%, що відповідає нормативам мінімального рівня стійкого фінансового стану. Фінансовий стан з точки зору стану запасів і забезпеченість їх джерелами формування є кризовим (на межі банкрутства $Z > E_k + K_T + K_t$), оскільки в ході аналізу встановлений недолік власних обігових коштів, власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і загальної величини основних джерел формування запасів. Більшість коефіцієнтів фінансової стійкості нижча нормативних значень, отже, за аналізований період організація має низьку ринкову фінансову стійкість. Негативна динаміка майже усіх отриманих коефіцієнтів свідчить про зниження ринкової фінансової стійкості.

Ліквідність (поточна платоспроможність) - одна з найважливіших характеристик фінансового стану організації, визначальна можливість своєчасно оплачувати рахунки і фактично є одним з показників банкрутства. Результати аналізу ліквідності важливі з точки зору як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації про організацію (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Коефіцієнти ліквідності [26]

Показники	Формула	Значення			Зміна		Нормативне обмеження
		2017	2018	2019	2018	2019	
Загальний показник ліквідності	$(A1+0.5A2+0.3A3)/(П1+0.5П2+0.3П3)$	0.6934	0.4763	0.3688	-0.217	-0.108	не менше 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$A1/(П1+П2)$	0.1079	0.0227	0.0051	-0.0852	-0.0176	0,2 і більше. Допустиме значення 0,1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (*)	$A1/П1$	0.1766	0.048	0.0073	-0.129	-0.0407	0,2 і більше
Коефіцієнт термінової ліквідності	$(A1+A2)/(П1+П2)$	1.6919	0.5616	0.6437	-1.13	0.0821	не менше 1. Допустиме значення 0,7-0,8
Коефіцієнт поточної ліквідності	$(A1+A2+A3)/(П1+П2)$	2.4862	0.9539	0.9063	-1.532	-0.0476	не менше 2,0
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	$(A1+A2+A3)/(П1+П2+П3)$	2.4862	0.9539	0.9063	-1.532	-0.0476	1 і більше. Оптимальне не менше 2,0

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності виявилось нижче допустимого, що говорить про те, що підприємство не повною мірою забезпечене засобами для своєчасного погашення найбільш термінових зобов'язань за рахунок найбільш ліквідних активів (організація може покрити 0.5% своїх зобов'язань). За даний період коефіцієнт знизився на 0.0176.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності виявилось нижче допустимого. Це говорить про недолік у організації ліквідних активів, якими можна погасити найбільш термінові зобов'язання. За даний період коефіцієнт виріс на 0.0821.

Коефіцієнт поточної ліквідності в звітному періоді знаходиться нижче нормативного значення 2, що говорить про те, що підприємство не повною мірою забезпечене власними засобами для ведення господарської діяльності і своєчасного погашення термінових зобов'язань. Навіть при реалізації запасів у організації не буде достатніх засобів для покриття короткострокових зобов'язань. За даний період коефіцієнт знизився на 0.0476.

Оскільки коефіцієнт поточної ліквідності за 2018 виявився нижчий норми ($0.9539 < 2$), то необхідно розраховувати коефіцієнт відновлення

платоспроможності. Показник відновлення платоспроможності говорить про те, чи зможе підприємство у разі втрати платоспроможності в найближчі шість місяців її відновити при існуючій динаміці зміни показника поточної ліквідності.

$$\text{Квідн.платос.}=(\text{КПЛкп}+6/\text{T}*(\text{КПЛкп}-\text{КПЛнп}))/2=(0.9539+6/12*(0.9539-2.4862))/2=0.1$$

На кінець аналізованого періоду значення показника менше 1, що говорить про те, що підприємство не зможе відновити свою платоспроможність.

Оскільки коефіцієнт поточної ліквідності за 2019 виявився нижчий норми ($0.9063 < 2$), то необхідно розраховувати коефіцієнт відновлення платоспроможності. Показник відновлення платоспроможності говорить про те, чи зможе підприємство у разі втрати платоспроможності в найближчі шість місяців її відновити при існуючій динаміці зміни показника поточної ліквідності.

$$\text{Квідн.платос.}=(\text{КПЛкп}+6/\text{T}*(\text{КПЛкп}-\text{КПЛнп}))/2=(0.9063+6/12*(0.9063-0.9539))/2=0.4$$

На кінець аналізованого періоду значення показника менше 1, що говорить про те, що підприємство не зможе відновити свою платоспроможність.

Співвідношення короткострокової дебіторської і короткострокової кредиторської заборгованості

$$\text{КДК}=\text{ДЗ}/\text{КЗ} \quad (2.4)$$

$$\text{КДК}(2017)=48406/17478=2.7695$$

$$\text{КДК}(2018)=56209/38898=1.445$$

$$\text{КДК}(2019)=128911/72019=1.79$$

Приведемо систему показників ліквідності підприємства (табл. 2.4)

Таблиця 2.4 – Система показників ліквідності підприємства [27]

Показники	Формула	Значення			Зміна		Нормативне обмеження
		2017	2018	2019	2018	2019	
Коефіцієнт поточної ліквідності	$(A1+A2+A3)/(П1+П2)$	2.4862	0.9539	0.9063	-1.532	-0.0476	не менше 2,0
Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності	$(A1+A2)/(П1+П2)$	1.6919	0.5616	0.6437	-1.13	0.0821	не менше 1. Допустиме значення 0,7-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$A1/(П1+П2)$	0.1079	0.0227	0.0051	-0.0852	-0.0176	0,2 і більше. Допустиме значення 0,1
Співвідношення короткострокової дебіторської і короткострокової кредиторської заборгованості	ДЗ/КЗ	2.7695	1.445	1.79	-1.325	0.345	-
Відношення позик і кредитів, що погашаються в строк до загальної суми позик і кредитів	позики і кредити, що погашаються в строк/загальна сума позик і кредитів	0	0	0	0	0	-
Чисті активи	Сума активів - Сума зобов'язань	77293	31149	22293	-46144	-8856	-
Власні обігові кошти	Поточні активи - поточні зобов'язання	45246	-5013	-20191	50259	15178	-
Доля власних обігових коштів в покритті запасів	ВОК/запаси	1.7393	-0.12	-0.3154	-1.859	-0.195	-

Платоспроможність - це готовність організації погасити борги у разі одночасного пред'явлення вимог про платежі з боку усіх кредиторів.

Оскільки в процесі аналізу вивчається поточна і перспективна платоспроможність, поточна платоспроможність за аналізований період може бути визначена шляхом зіставлення найбільш ліквідних засобів і активів, що швидко реалізуються, з найбільш терміновими і короткостроковими зобов'язаннями.

Поточна платоспроможність вважається нормальною, якщо дотримується умова, $A1 + A2 \geq П1 + П2$ і це свідчить про платоспроможність (неплатоспроможності) на найближчий до даного моменту проміжок часу.

Поточна платоспроможність за 2017

$$3298+48406 \geq 18677+11883$$

На кінець аналізованого періоду організація платоспроможна, платіжний надлишок склав 21144 тис.грн. (51704 - 30560), на кінець періоду можливості перевищують зобов'язання організації в 1.7 разу.

Поточна платоспроможність за 2018

$$2372+56209 < 49384+54929$$

На кінець аналізованого періоду організація неплатоспроможна, платіжний недолік склав 45732 тис.грн. (58581 - 104313), на кінець періоду зобов'язання перевищують можливості організації в 1.8 разу.

Поточна платоспроможність за 2019

$$1028+128911 < 140317+61543$$

На кінець аналізованого періоду організація неплатоспроможна, платіжний недолік склав 71921 тис.грн. (129939 - 201860), на кінець періоду зобов'язання перевищують можливості організації в 1.6 разу.

В цілому по усіх даних періодах підприємство більшою мірою виявлялося не платоспроможним.

Перспективна платоспроможність характеризується умовою: $A3 \geq ПЗ$

Перспективна платоспроможність є прогнозом платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів, з яких представлена лише частина, тому цей прогноз носить наближений характер.

Перспективна платоспроможність за 2017

$$24273 \geq 0$$

Організація платоспроможна, платіжний надлишок склав 24273 тис.грн. (24273 - 0).

Перспективна платоспроможність за 2018

$$40924 \geq 0$$

Організація платоспроможна, платіжний надлишок склав 40924 тис.грн. (40924 - 0).

Перспективна платоспроможність за 2019

$$53003 \geq 0$$

Організація платоспроможна, платіжний надлишок склав 53003 тис.грн. (53003 - 0).

Таким чином, можна дати прогноз про платоспроможність даної організації.

Розрахуємо показник втрати платоспроможності за 2018.

$$\text{Квтр.платосп.} = (\text{КПЛкп} + 3/T * (\text{КПЛкп} - \text{КПЛнп})) / 2 = (0.9539 + 3/12 * (0.9539 - 2.4862)) / 2 = 0.3$$

На кінець аналізованого періоду значення показника менше 1, що говорить про те, що підприємство не зможе зберегти свою платоспроможність.

Розрахуємо показник втрати платоспроможності за 2019.

$$\text{Квтр.платосп.} = (\text{КПЛкп} + 3/T * (\text{КПЛкп} - \text{КПЛнп})) / 2 = (0.9063 + 3/12 * (0.9063 - 0.9539)) / 2 = 0.4$$

На кінець аналізованого періоду значення показника менше 1, що говорить про те, що підприємство не зможе зберегти свою платоспроможність.

Оцінимо ефективність використання чистих активів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз ефективності використання чистих активів [27]

Показники	2018	2019	Зміни
1. Середньорічна вартість чистих активів, Ча	54776.5	27083	-27693.5
2. Виручка від продажів, V	83380	123263	39883
3. Чистий прибуток (збиток), П	-3639	-9452	-5813
4. Оборотність чистих активів (п.2/п.1)	1.5222	4.5513	3.029
5. Тривалість обороту чистих активів, дні (360/п.4)	236.5	79.1	-157.4
6. Рентабельність чистих активів, RONA % (п.3/п.1)	-6.64	-34.9	-28.26

Рентабельність чистих активів показує раціональність управління структурою капіталу, здатність організації до нарощування капіталу через віддачу кожної гривні, вкладеної власниками. За звітний рік кожна гривня, вкладена власниками, принесла збиток у розмірі 34.9 грн.

Усі показники можуть розраховуватися на основі прибутку від реалізації і чистого прибутку (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Розрахунок і динаміка показників рентабельності [25]

Показники	2018	2019	Зміни	Темпи росту
1. Виручка, V	83380	123263	39883	147.83
2. Собівартість реалізованої продукції	54457	85663	31206	157.3
3. Прибуток (збиток) від продажу (п.1-п.2)	-1670	-6238	-4568	373.53
4. Прибуток до оподаткування	-3639	-9452	-5813	259.74
5. Чистий прибуток	0	0	0	-
6. Середня вартість активів	66253.5	89690.5	23437	135.37
7. Власний капітал	54603.5	26804	-27799.5	49.09
8. Середньорічна вартість ОПФ	31826	36263	4437	113.94
9. Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	87741	141219.5	53478.5	160.95
10.1 Рентабельність активів, %	-2.98	-5.23	-2.25	175.5
10.2 Рентабельність власного капіталу, %	-6.66	-35.26	-28.6	529.43
10.3 Рентабельність продажів, %	-4.36	-7.67	-3.31	175.92
10.4 Рентабельність виробничої діяльності (економічна), %	-6.68	-11.03	-4.35	165.12
10.5 Рентабельність виробничого капіталу, %	0	0	0	-

Ці таблиці дозволяють побачити, що в звітному періоді відбувається уповільнення оборотності чистих активів на 157.4 дня, що викликано значнішим зниженням середньорічної вартості чистих активів (на 50.56%) в порівнянні з падінням виручки від продажу продукції (на 47.83%). В той же час рентабельність чистих активів знизилася з - 6.64% до - 34.9%.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому. Вони більш повно, чим прибуток характеризують діяльність підприємства, оскільки їх величина показує співвідношення ефекту з витратами або ресурсами. У таблиці приведені початкові дані і розрахунок показників рентабельності.

Виконаємо розрахунок і порівняльну оцінку показників рентабельності, що характеризують ефективність використання ресурсів підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники прибутку організації [25]

Показники	2018	2019	Зміни	Темпи росту
1. Виручка, V	83380	123263	39883	147.83
2. Витрати по звичайних видах діяльності	85050	129501	44451	152.26
3. Прибуток (збиток) від продажів (п.1-п.2)	-1670	-6238	-4568	373.53
4. Інші доходи і витрати, окрім відсотків до сплати	-9709	-13446	-3737	138.49
5. ЕВІТ(п.3+п.4)	-11379	-19684	-8305	172.99
6. Відсотки до сплати	0	0	0	-
7. Зміна податкових активів і зобов'язань, податок на прибуток і інше	0	0	0	-
8. Чистий прибуток(п.5-п.6+п.7)	-11379	-19684	-8305	172.99
9. Зміна за період нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) за даними бухгалтерського балансу	-10936	-17056	-6120	155.96

У звітному році у підприємства є збиток від продажів у розмірі 6238 тис.грн.

Виручка підприємства за аналізований період виросла на 47.83%.

Прибуток від основної діяльності підприємства знизився на 273.53%, що є негативним чинником. При цьому прибуток до сплати податків знизився на 72.99%.

Нерозподілений прибуток за звітний період знизився на 55.96%.

Порівнявши темп росту виручки і собівартості можна судити про ефективну або неефективну діяльність підприємства за період.

$147.83 < 152.26$, отже, діяльність підприємства можна оцінити як неефективну.

Вважається, що організація працювала в звітному періоді ефективно, якщо $TrA < TrV < TrЧП$

де TrA - темп росту активів, TrV - темп росту виручки, $TrЧП$ - темп росту чистого прибутку.

Представлене співвідношення називається "Золотим правилом" економіки.

$$TrA(2019) = 165.71\%$$

$$TrV(2019) = 147.83\%$$

$$TrЧП(2019) = 172.99\%$$

Це означає, що активи випереджають у своєму рості виручку, що свідчить про уповільнення оборотності засобів організації. Чистий прибуток зріс значніше, ніж виручка. Таким чином, за цей період, співвідношення не виконується.

Темп росту короткострокових зобов'язань в поточному році склав 194.45%. Це означає, що виручка випереджає у своєму рості короткострокові зобов'язання, отже, ріст короткострокових зобов'язань слід розцінювати як позитивний чинник. Чистий прибуток зріс не так значно як короткострокові зобов'язання. Таким чином, необхідно проаналізувати ефективність і

необхідність використання додаткових короткострокових зобов'язань (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Аналіз рентабельності [25]

Показники	2018	2019	Зміни
1. Рентабельність продажів (валова маржа), %	-2	-5.06	-3.06
2. Рентабельність продажів по ЕВІТ, %	-13.65	-15.97	-2.32
3. Рентабельність продажів по чистому прибутку (величина чистого прибутку в кожній гривні виручки), %	-13.65	-15.97	-2.32
4. Прибуток від продажу на гривню, вкладену у виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), %	-1.96	-4.82	-2.86
5. Коефіцієнт покриття відсотків до сплати (ICR), коеф. Нормальне значення: 1,5 і більше.	-	-	0

Прибуток від продажів в аналізованому періоді складає - 5.06% від отриманої виручки.

Співвідношення чистого прибутку і виручки від продажів, тобто показник рентабельності продажів по чистому прибутку, відображає ту частину надходжень, яка залишається у розпорядженні підприємства з кожної гривні реалізованої продукції. В даному випадку це - 15.97%. Негативне значення говорить про неможливість самостійно фінансувати свій оборотний капітал (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Показники, що характеризують рентабельність використання вкладеного в підприємницьку діяльність капіталу [26]

Показники	Формула	Значення		Зміна	Нормативне обмеження
		2018	2019		
1. Рентабельність власного капіталу (ROE)	Відношення чистого прибутку до середньої величини власного капіталу	-20.81	-72.82	-52.01	Нормальне значення: не менше 16%
2. Рентабельність чистого капіталу	Відношення чистого прибутку до середньої величини чистого капіталу	103.79	-1.51	-105.3	
3. Рентабельність активів (ROA)	Відношення чистого прибутку до середньої вартості активів	-9.31	-10.9	-1.59	Нормальне значення: 9% і більше
4. Прибуток на інвестований капітал (ROCE)	Відношення прибутку до сплати відсотків і податків (ЕВІТ) до власного капіталу і довгострокових зобов'язань	-20.81	-72.82	-52.01	
5. Рентабельність виробничих фондів	Відношення прибутку від продажів до середньої вартості основних засобів і матеріально-виробничих запасів	-2.52	-6.96	-4.44	
6. Фондовіддача, коеф.	Відношення виручки до середньої вартості основних засобів	2.62	3.4	0.78	Позитивна динаміка

За звітний період кожна гривня власного капіталу організації принесла - 72.82 грн. чистого прибутку (тобто збиток).

Значення рентабельності активів по чистому прибутку ROA на кінець аналізованого періоду свідчить про дуже низьку ефективність використання майна.

Фондовіддача показує ефективність використання основних засобів організації. Фондовіддача збільшилася на 0.78 і склала 3.4 грн., тобто знизилася сума амортизаційних відрахувань, що доводяться на одну гривню об'єму продажів, і, отже, виросла доля прибутку в ціні товару.

Рентабельність активів знизилася на 1.59%.

Рентабельність чистого капіталу підприємства знизилася, що свідчить про низьку ефективність залучення інвестиційних вкладень в підприємство (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Аналіз ефективності використання необоротних активів [27]

Показники	Формула	Значення		Зміна
		2018	2019	
1. Віддача необоротних активів	Відношення виручки до середньої величини необоротних активів	2.48	3.22	0.74
2. Рентабельність активів (через чистий прибуток), %	Відношення чистого прибутку до середньої вартості необоротних активів	-33.9	-51.45	-17.55

За звітний період кожна гривня, вкладена у необоротні активи організації, принесла збиток у розмірі 51.45 грн.

Віддача необоротних активів показує ефективність використання нерухомого майна організації (на 1 гривню необоротних активів доводиться 3.22 гривні виручки). Віддача збільшилася на 0.74 і склала 3.22 грн.

Рентабельність необоротних активів підприємства знизилася, що свідчить про низьку ефективність залучення інвестиційних вкладень в підприємство (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Аналіз показників використання основних засобів [27]

Показники	Формула	Значення		Зміна
		2018	2019	
1. Фондовіддача	Відношення виручки до середньої величини основних засобів	2.62	3.4	0.78
2. Фондомісткість	Відношення основних засобів до виручки	0.38	0.29	-0.09
3. Рентабельність основних засобів (через чистий прибуток), %	Відношення чистого прибутку до середньої вартості основних засобів	-35.75	-54.28	-18.53

За звітний період кожна гривня, вкладена в основні засоби організації, принесла збиток у розмірі 54.28 грн.

Фондовіддача показує ефективність використання основних засобів організації (на 1 гривню основних засобів доводиться 3.4 гривні виручки). Фондовіддача збільшилася на 0.78 і склала 3.4 грн.

Рентабельність основних засобів підприємства знизилася, що свідчить про низьку ефективність залучення інвестиційних вкладень в підприємство.

Метою аналізу ділової активності є оцінка якості менеджменту за критерієм швидкості перетворення активів організації в грошові кошти (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Коефіцієнти ефективності роботи підприємства [5]

Показники	2018	2019	Зміни
1. Оборотність обігових коштів	3.96	-10.76	-14.72
2. Оборотність запасів	1.58	1.6	0.02
2.1. Оборотність готової продукції	12.49	15.77	3.28
3. Оборотність дебіторської заборгованості (коефіцієнт оборотності засобів в розрахунках)	1.61	1.34	-0.27
4. Оборотність кредиторської заборгованості	2.96	2.2	-0.76
5. Оборотність короткострокової заборгованості	1.23	0.8	-0.43
6. Оборотність активів (капіталу)	0.68	0.68	0
7. Оборотність власного чистого капіталу	2.96	-9.15	-12.11
8. Оборотність оборотних активів	0.95	0.87	-0.08

Коефіцієнт загальної оборотності капіталу показує ефективність використання майна, відображає швидкість обігу усього капіталу організації.

Слід зазначити, що оборотність дебіторської заборгованості нижче оборотності кредиторської, що є несприятливим чинником в діяльності підприємства. Дебіторська заборгованість обертається швидше за обігові

кошти. Це означає досить високу інтенсивність вступу на підприємство грошових коштів, тобто у результаті - збільшення власних засобів.

Одночасне зниження показників рентабельності і оборотності активів є показником наявності проблем, пов'язаних, наприклад, з реалізацією продукції і роботою відділу маркетингу (темпи росту виручки сповільнюються)

Коефіцієнт віддачі власного чистого капіталу показує швидкість обігу власного капіталу, тобто відображає активність використання грошових коштів. У організації на кожну гривню інвестованих власних засобів доводиться - 9.15 грн. виручки від продажів. Далі приведений розрахунок показника в днях (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Ефективність роботи підприємства [27]

Показники	2018	2019	Зміни
1. Тривалість обороту обігових коштів	90.9	-33.5	-124.4
2. Тривалість обороту запасів (термін зберігання)	227.8	225	-2.8
2.1. Тривалість обороту готової продукції	28.8	22.8	-6
3. Тривалість обороту дебіторської заборгованості (оборотність засобів в розрахунках)	223.6	268.7	45.1
4. Тривалість обороту кредиторської заборгованості	121.6	163.6	42
5. Тривалість обороту короткострокової заборгованості	292.7	450	157.3
6. Тривалість обороту активів	529.4	529.4	0
7. Тривалість обігу власного чистого капіталу	121.6	-39.3	-160.9
8. Тривалість обороту оборотних активів	378.9	413.8	34.9
9. Середньодневна витрата грошових коштів, РДС	236.3	359.7	123.4
10. Інтервал самофінансування(А1/РДС)	9.2	6.6	-2.6
11. Тривалість операційного циклу, дні (п.1+п.2)	318.7	191.5	-127.2
12. Тривалість фінансового циклу, дні (п.11-п.4)	197.1	27.9	-169.2
13. Тривалість обігу чистого виробничого оборотного капіталу, дні (п.2+п.3-п.4)	329.8	330.1	0.3

Оборотність активів за аналізований період показує, що організація отримує виручку, рівну сумі усіх наявних активів за 529.4 календарних дня.

Оскільки оборотність кредиторської заборгованості нижче оборотності дебіторської заборгованості, то такий стан справ можна назвати негативним чинником в діяльності підприємства.

Показник тривалості обороту короткострокової заборгованості по грошових платежах (450 дн.), що розглядається як індикатор платоспроможності в короткостроковому періоді, перевищував 180 днів. Таким чином, можна припустити, що терміни виконання зобов'язань вже

збігли і у підприємства не вистачить ресурсів, щоб розплатитися з кредиторами. Інтервал самофінансування (чи платоспроможності) на кінець звітного періоду свідчить про низький рівень резервів у підприємства для фінансування своїх витрат у складі собівартості. На основі розрахунку тривалості обороту оборотних активів в днях можна визначити величину обігових коштів, що додатково притягаються в оборот (що вивільняються з обороту), в результаті уповільнення (прискорення) їх оборотності:

$$OA = (123263/360)(529.4-529.4) = 0$$

2.2 Оцінка системи управління поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс»

Досконало пізнати сутність і розвиток будь-якого досліджуваного явища можна лише за умови розкриття його внутрішнього змісту, з'ясування взаємозв'язку його складових.

При цьому слід враховувати наявність або відсутність прямої (оберненої) функціональної залежності між ними: характер цієї залежності визначає прийоми та способи вирішення того чи іншого аналітичного завдання.

Фактори взаємопов'язані між собою та нерідко впливають на результати господарської та іншої діяльності підприємств за різними напрямками: одні - позитивно, інші - негативно, треті - в існуючих умовах економічного розвитку є нейтральними. Причому негативний вплив одних факторів може знизити або нейтралізувати позитивний вплив інших. Все це вимагає вивчення якомога більшої кількості факторів.

Поняття «Чисті активи» в загальному вигляді є балансовою вартістю майна організації, зменшеною на суму її зобов'язань. Чим краще показник «чисті активи», тим вище інвестиційна привабливість організації (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Оцінка вартості чистих активів організації, тис.грн. [13]

Показник	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
1. Активи	108487	135953	225290	27466	89337	125.32	165.71
1.1. Необоротні активи	32519	36455	42357	3936	5902	112.1	116.19
1.2. Оборотні активи	75968	99498	182933	23530	83435	130.97	183.86
2. Витрати по викупу власних акцій у акціонерів	0	0	0	0	0	-	-
3. Заборгованість учасників по внесках в статутний капітал	0	0	0	0	0	-	-
4. Разом активи, що приймаються до розрахунку (п.1-п.2-п. 3)	64236	127089	216426	62853	89337	197.85	170.29
5. Пасиви					0		
6. Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	-	-
7. Короткострокові зобов'язання	31219	104922	203318	73703	98396	336.08	193.78
8. Доходи майбутніх періодів	25	118	321	93	203	472	272.03
9. Разом пасивів, що приймаються до розрахунку (п.6+п.7-п.8)	31194	104804	202997	73610	98193	335.97	193.69
10. Чисті активи, Ча (п.4-п.9)	33042	22285	13429	-10757	-8856	67.44	60.26

Факторний аналіз зміни вартості чистих активів робиться з використанням формули:

$$\text{СЧА} = \text{К}_у - \text{А}_в + \text{К}_д + \text{К}_р + (\text{П}_н - \text{У}_н) - \text{З}_у_в + \text{ДМП} \quad (2.6)$$

де $\text{К}_с$ — статутний капітал; $\text{А}_в$ — власні акції, викуплені у акціонерів; $\text{К}_д$ — додатковий капітал; $\text{К}_р$ — резервний капітал; $\text{П}_н$ — нерозподілений прибуток; $\text{У}_н$ — непокритий збиток; $\text{З}_у_в$ — заборгованість учасників (засновників) по вкладах в статутний капітал; ДМП — доходи майбутніх періодів (табл. 2.15 – 2.17).

Таблиця 2.15 – Оцінка вартості чистих активів організації для факторного аналізу, тис.грн. [13]

Показник	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
1. Статутний капітал	0	0	0	0	0	-	-
2. Власні акції, викуплені у акціонерів	44251	8864	8864	-35387	0	20.03	100
3. Додатковий капітал	3777	3777	3777	0	0	100	100
4. Резервний капітал	50777	50777	58557	0	7780	100	115.32
5. Нерозподілений прибуток (збиток)	-21040	-31976	-49032	-10936	-17056	151.98	153.34
6. Заборгованість учасників (засновників) по вкладах в статутний капітал	0	0	0	0	0	-	-
7. Доходи майбутніх періодів	25	118	321	93	203	472	272.03
8. Чисті активи, Ча (п.1-п.2+п.3+п.4+п.5-п.6+п.7)	-10712	13832	4759	24544	-9073	-129.13	34.41

Таблиця 2.16 – Факторний аналіз чистих активів [13]

Чинник	Зміни за звітний рік, тис.грн.	Питома вага, %
Статутний капітал	0	0
Пайовий капітал	0	0
Додатковий капітал	0	0
Резервний капітал	7780	-85.75
Нерозподілений прибуток	-17056	187.99
Заборгованість учасників	0	0
Доходи майбутніх періодів	203	-2.24
Всього, зміна Ча	-9073	100

Ці таблиці свідчать про те, що на кінець звітного періоду величина чистих активів знизилася на 8856 тис.грн. або на 28.43% і склала 22293 тис.грн.

Таблиця 2.17 – Співвідношення вартості чистих активів і статутного капіталу, тис.грн. [27]

Показник	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
1. Власний капітал	77765	31442	22166	-46323	-9276	40.43	70.5
2. Необоротні активи	32519	36455	42357	3936	5902	112.1	116.19
3. Власний оборотний капітал, (п.1-п.2)	45246	-5013	-20191	-50259	15178	-11.08	402.77
3а. Кредити і позики під необоротні активи	0	0	0	0	0	-	-
Уточнена величина власного оборотного капіталу, п.3+п.3а	45246	-5013	-20191	-50259	15178	-11.08	402.77
4. Заборгованість учасникам (засновникам) по виплаті доходів	7	7	7	0	0	100	100
5. Резерви майбутніх витрат	0	0	0	0	0	-	-
6. Чисті активи, (п.1-п.4-п. 5)	77293	31149	22293	-46144	-8856	40.3	71.57
7. Статутний капітал	-44251	-8864	-8864	35387	0	20.03	100
8. Перевищення чистих активів над статутним капіталом (п.6-п.7)	121544	40013	31157	-81531	-8856	32.92	77.87
9. Резервний капітал	50777	50777	58557	0	7780	100	115.32
10. Перевищення чистих активів над статутним і резервним капіталом (п.8-п.9)	70767	-10764	-27400	-81531	-16636	-15.21	254.55

Ці таблиці показують, що власний оборотний капітал знизився на 15178 тис.грн. Це зниження було обумовлене дією наступних чинників:

- зменшення оборотної частини статутного капіталу на 49757 тис.грн.(з 31442 тис.грн. до 22166 тис.грн.).
- збільшення сум коштів в додатковому капіталі на 7780 тис.грн.
- зниження суми коштів інших джерел формування власного капіталу (в т.ч. нерозподіленому прибутку) на 72715 тис.грн.

Разом: $49757+0+7780-72715=-15178$ тис.грн.

Чисті активи організації на звітний період на 31157 тис.грн. або 451.5% перевищують статутний капітал. Це позитивно характеризує фінансове положення, повністю задовольняючи вимогам нормативних актів до величини чистих активів організації. Перевищення чистих активів над статутним капіталом говорить про хороше фінансове положення організації за цією

ознакою (організація не має ознак банкрутства). Можливе збільшення статутного капіталу на 31157 тис.грн.

Підприємство не має права розподіляти свій прибуток між учасниками, оскільки вартість чистих активів менше статутного капіталу і резервного фонду.

Чистий оборотний капітал (власні обігові кошти) характеризує величину оборотного капіталу, вільного від короткострокових (поточних) зобов'язань, тобто долю обігових коштів компанії, яка профінансована з довгострокових джерел і яку не потрібно використати для погашення поточного боргу (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Оцінка чистого і власного капіталу організації, тис.грн. [10]

Показник	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
1. Власний капітал	77765	31442	22166	-46323	-9276	40.43	70.5
2. Необоротні активи	32519	36455	42357	3936	5902	112.1	116.19
3. Власний оборотний капітал, (п.1-п.2)	45246	-5013	-20191	-50259	15178	-11.08	402.77
3а. Кредити і позики під необоротні активи	0	0	0	0	0	-	-
4. Уточнена величина власного оборотного капіталу, п.3+п.3а	45246	-5013	-20191	-50259	15178	-11.08	402.77
5. Непокритий збиток	21040	31976	49032	10936	17056	151.98	153.34
6. Заборгованість засновників	0	0	0	0	0	-	-
7. Чистий капітал, (п.1-п.5.-п. 6)	56725	-534	-26866	-57259	26332	-0.94	5031.09
8. Довгострокові пасиви	0	0	0	0	0	-	-
9. Перманентний капітал, (п.1+п.8)	77765	31442	22166	-46323	-9276	40.43	70.5
10. Чистий оборотний капітал, (п.7+п.8.-п.2)	24206	-36989	-69223	-61195	32234	-152.81	187.14
11. Поточні активи (обігові кошти)	75968	99498	182933	23530	83435	130.97	183.86
12. Поточні зобов'язання (короткострокові зобов'язання)	31219	104922	203318	73703	98396	336.08	193.78
10. Чистий оборотний капітал, (п.11-п.12)	44749	-5424	-20385	-50173	14961	-12.12	375.83
13. Цільові фінансування і надходження	0	0	0	0	0	-	-
14. Доходи майбутніх періодів	25	118	321	93	203	472	272.03
15. Резерви майбутніх витрат і платежів	0	0	0	0	0	-	-
16. Реальна величина власного капіталу (п.1-п.13-п. 6+п.14+п.15)	77790	31560	22487	-46230	-9073	40.57	71.25

Зменшення чистого капіталу на 26332 тис.грн. або на 4931.09% веде до зниження фінансової стійкості підприємства.

Необхідною умовою успішної роботи підприємства є наявність власних обігових коштів, які можуть бути використані для придбання матеріально-виробничих запасів, підтримки незавершеного виробництва, здійснення короткострокових фінансових вкладень в цінні папери і на інші цілі забезпечення виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства (табл. 2.19 – 2.20).

Таблиця 2.19 – Оцінка власних обігових коштів [27]

Показники	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
1. Власний капітал	77765	31442	22166	-46323	-9276	40.43	70.5
2. Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	-	-
3. Разом перманентного капіталу, (п.1+п.2)	77765	31442	22166	-46323	-9276	40.43	70.5
4. Необоротні активи	32519	36455	42357	3936	5902	112.1	116.19
5. Наявність власних обігових коштів, (п.3-п.4)	45246	-5013	-20191	-50259	-15178	-11.08	402.77

Таблиця 2.20 – Структура власних обігових коштів, % [27]

Показники	2017	2018	2019	Абсолютна зміна	
				2018	2019
1. Власний капітал	100	100	100	0	0
2. Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
3. Разом перманентного капіталу, (п.1+п.2)	100	100	100	0	0
4. Необоротні активи	41.82	115.94	191.09	74.12	75.15
5. Наявність власних обігових коштів, (п.3-п.4)	58.18	-15.94	-91.09	-74.12	-75.15

Сума власних обігових коштів склала - 20191 тис.грн. і за звітний період збільшилася на - 15178 тис.грн. або на 302.77% Доля власних обігових коштів в загальній сумі джерел власних і притриманих до них засобів склала - 91.09% і зменшилася на 75.15%. Проте основна сума власних коштів і притриманих до них довгострокових позикових джерел вкладена у необоротні активи підприємства.

Питома вага власних обігових коштів в загальній сумі поточних активів склала - 11.14% при оптимальному значенні цього показника 50-60%.

Зниження сталося на 5.69%. Аналізуючи ці таблиці, можна відмітити, що загальна сума оборотних активів скоротилася більшою мірою (83.86%), чим короткострокова заборгованість (93.78%). Це негативно відбилося на фінансовому стані підприємства, що видно з суми зниження власних обігових коштів.

Розрахуємо джерела формування матеріально-виробничих запасів підприємства (табл. 2.21).

Таблиця 2.21 – Джерела формування матеріально-виробничих запасів [30]

Показники	Абсолютне значення			Абсолютна зміна	
	2017	2018	2019	2018	2019
1. Власні обігові кошти	45246	-5013	-20191	-50259	-15178
2. Короткострокові позики і кредити	11883	54929	61543	43046	6614
3. Розрахунки з кредиторами по товарних операціях, (заборгованість постачальникам і підрядникам, векселі до сплати)	14588	36561	64296	21973	27735
Разом джерел формування матеріально-виробничих запасів (п.1+п.2+п.3)	71717	86477	105648	14760	19171
Запаси	26014	41790	64021	15776	22231

Об'єм джерел формування матеріально-виробничих запасів склав 105648 тис.грн. і за звітний період збільшився на 19171 тис.грн. Виробничі запаси на кінець періоду менше джерел їх покриття, що підтверджує висновок про неправильне використання майна в організації. Головними причинами невідповідності запасів їх джерелам являється надлишок власних обігових коштів і зайва кредиторська заборгованість під відвантажену продукцію.

Для аналізу забезпеченості підприємства власними обіговими коштами визначається надлишок або недолік наявності власних обігових коштів для покриття запасів і дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, непрокредитовані банком (табл. 2.22).

Таблиця 2.22 – Забезпеченість підприємства власними обіговими коштами для покриття запасів і дебіторської заборгованості [27]

Показники	Абсолютне значення			Абсолютна зміна	
	2017	2018	2019	2018	2019
1. Власні обігові кошти	45246	-5013	-20191	-50259	-15178
2. Запаси за вирахуванням витрат майбутніх періодів	26014	41790	64021	15776	22231
3. Дебіторська заборгованість покупців і замовників	34867	49462	87881	14595	38419
4. Векселі до отримання	0	0	0	0	0
5. Аванси видані	5933	1164	22850	-4769	21686
6. Разом (п.2+п.3+п.4+п.5)	66814	92416	174752	25602	82336
7. Короткострокові позики і кредити	11883	54929	61543	43046	6614
8. Кредиторська заборгованість постачальникам і підрядникам	14588	36561	64296	21973	27735
9. Векселі до сплати	0	0	0	0	0
10. Аванси отримані	0	0	0	0	0
11. Разом джерел формування матеріально-виробничих запасів (п.7+п.8+п.9+п.10)	26471	91490	125839	65019	34349
12. Запаси, непокредитовані банком (п.6 - п.11)	40343	926	48913	-39417	47987
13. Надлишок (+), недолік (-) власних обігових коштів для покриття запасів і дебіторської заборгованості (стр.1 - стр.12)	4903	-5939	-69104	-10842	-63165

У звітному році є недолік власних обігових коштів у розмірі 69104 тис.грн. для покриття запасів і дебіторської заборгованості. Зниження цього показника склало 63165 тис.грн. (табл. 2.23).

Таблиця 2.23 – Джерела формування оборотних активів [10]

Джерела формування	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
Загальна сума оборотних активів :	75968	99498	182933	23530	83435	130.97	183.86
• Загальна сума короткострокових зобов'язань	11883	54929	61543	43046	6614	462.25	112.04
• Сума власного оборотного капіталу	45246	-5013	-20191	-	-	-11.08	402.77
Частка власного капіталу у формуванні оборотних активів, %	0.6	-0.05	-0.11	-0.65	-0.06	-8.33	220
Частка позикового капіталу у формуванні оборотних активів, %	0.16	0.55	0.34	0.39	-0.21	343.75	61.82

Частка власного капіталу у формуванні оборотних активів склала - 0.11% і за звітний період знизилася на 0.06%

В якості джерел фінансування оборотних активів організація може використати власні обігові кошти (найстійкіше і дорожче джерело), довгострокові і короткострокові кредити і позики, а також кредиторську заборгованість (табл. 2.24 – 2.25).

Таблиця 2.24 – Аналіз структури фінансування оборотних активів [10]

Джерела фінансування	2017	2018	2019	Абсолютна зміна		Темп росту, %	
				2018	2019	2018	2019
Власний оборотний капітал	45246	-5013	-20191	-50259	-15178	-11.08	402.77
Довгострокові кредити і позики	0	0	0	0	0	-	-
Короткострокові кредити і позики	11883	54929	61543	43046	6614	462.25	112.04
Кредиторська заборгованість і інші короткострокові зобов'язання	19336	49993	141775	30657	91782	258.55	283.59
Разом джерела фінансування оборотних активів	76465	99909	183127	23444	83218	130.66	183.29

Таблиця 2.25 – Структура джерел фінансування оборотних активів, % [10]

Джерела фінансування	2017	2018	2019	Абсолютна зміна	
				2018	2019
Власний оборотний капітал	59.17	-5.02	-11.03	-64.19	-6.01
Довгострокові кредити і позики	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити і позики	15.54	54.98	33.61	39.44	-21.37
Кредиторська заборгованість і інші короткострокові зобов'язання	25.29	50.04	77.42	24.75	27.38
Разом джерела фінансування оборотних активів	100	100	100	0	0

Представлена інформація свідчить про дуже ризиковану стратегію фінансування оборотних активів. Так, доля кредиторської заборгованості в загальному об'ємі фінансування оборотних активів складає 77.42%. У динаміці стратегія фінансування стає усе більш агресивною, тобто націленою на фінансування за рахунок зовнішніх безкоштовних джерел (табл. 2.26 – 2.28).

Таблиця 2.26 – Аналіз структури власних оборотних активів [27]

Показники	2017	2018	2019	Абсолютна зміна	
				2018	2019
1. Оборотні активи	75968	99498	182933	23530	83435
2. Довгострокові кредити і позики	0	0	0	0	0
3. Короткострокові кредити і позики	11883	54929	61543	43046	6614
Власні оборотні активи (п.1-п.2-п.3)	64085	44569	121390	-19516	76821

Таблиця 2.27 – Структура власних оборотних активів, % [27]

Показники	2017	2018	2019	Абсолютна зміна	
				2018	2019
1. Оборотні активи	100	100	100	0	0
2. Довгострокові кредити і позики	0	0	0	0	0
3. Короткострокові кредити і позики	15.64	55.21	33.64	39.57	-21.57
Власні оборотні активи (п.1-п.2-п.3)	84.36	44.79	66.36	-39.57	21.57

Таблиця 2.28. Темп росту власних оборотних активів, % [27]

Показники	2018	2019
1. Оборотні активи	130.97	183.86
2. Довгострокові кредити і позики	-	-
3. Короткострокові кредити і позики	462.25	112.04
Власні оборотні активи (п.1-п.2-п. 3)	69.55	272.36

Середньозважена вартість усього капіталу підприємства (WACC):

$$WACC = \sum УдіЦі \quad (2.7)$$

УДі - питома вага капіталу; Ці - ціна капіталу.

У таблицях 2.29 – 2.30 означена структура капіталу.

Таблиця 2.29 – Структура капіталу [10]

Капітал	Значення			Структура капіталу			Середньозважена вартість капіталу		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Власний капітал	77797	31567	22494	71.71	23.22	9.98	55788.229	7329.857	2244.901
Позиковий капітал	31187	104797	202990	28.75	77.08	90.1	8966.263	80777.528	182893.99
Разом	108487	135953	225290	100.46	100.3	100.08	64754.492	88107.385	185138.891

Якщо взяти до уваги, що відсотки по боргових зобов'язаннях зменшують оподатковуваний прибуток, то формула WACC набере остаточного вигляду:

$$WACC = W_{дРд} * (1 - T) + W_{aRa} \quad (2.8)$$

де T — ставка податку на прибуток, виражена в долях від одиниці.

Таблиця 2.30 – Структура капіталу [27]

Джерела засобів	Доля джерела в загальному об'ємі, %			Середня вартість джерела, %			Середньозважена вартість капіталу		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
1. Звичайні акції	0	0	0				0	0	0
2. Привілейовані акції	0	0	0				0	0	0
3. Корпоративні облигації	0	0	0				0	0	0
1. Довгострокові кредити банків	0	0	0	17	10.5	10	0	0	0
2. Короткострокові кредити банків	40.47	58.54	46.08	17	10.5	10	6.88	6.147	4.608
3. Кредиторська заборгованість	59.53	41.46	53.92				0	0	0
Разом							6.88	6.147	4.608

Проведений аналіз дозволив зробити наступні висновки. Фінансовий цикл організації можна визнати "класичним". Дебіторська заборгованість покупців і замовників перевищує отримані аванси. Кредиторська заборгованість перед постачальниками і підрядниками перевищує видані аванси. Така ситуація не робить впливу на фінансову стійкість, оскільки дебіторська заборгованість урівноважується кредиторською. Має місце невеликий вигреш в часі за рахунок зміщення фінансового циклу, звідси невеликий позитивний вплив на прибуток. Положення підприємства можна охарактеризувати як ринок "покупця" на ринку збуту і ринку постачань.

Слід звернути увагу на те, що середня за аналізований період величина тривалості обігу чистого виробничого оборотного капіталу позитивна, що забезпечує платоспроможність організації в довгостроковому періоді.

Тривалість одного обороту обігових коштів зменшилася на 124.4 днів, що є позитивним чинником для підприємства.

Термін оборотності засобів в розрахунках показує середній термін погашення дебіторської заборгованості. Із-за збільшення терміну розрахунків з покупцями на 45.1 дн. з обороту були виведені додаткові грошові кошти.

Вартість запасів збільшилася, а термін зберігання запасів знизився на 2.8, що є позитивним чинником.

Додатковий приплив грошових коштів організації виник у зв'язку зі збільшенням терміну погашення кредиторської заборгованості на 42 дн.

Оборотність власного капіталу зменшилася на 160.9 днів, що говорить про зниження введення грошових коштів в оборот.

Зменшення операційного циклу с 318.7 дня до 191.5 днів за інших рівних умов позитивно характеризує діяльність організації.

У звітному періоді фінансовий цикл зменшився, що позитивно характеризує фінансову дисципліну на підприємстві.

3 РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УПРАВЛІННЮ ПОТОЧНИМИ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ТОВ «ГАЗНАФТАСЕРВІС»

3.1 Заходи по управлінню поточними активами і пасивами ТОВ «Газнафтасервіс»

Як було проаналізовано у другому розділі, підприємство веде агресивну політику, така стратегія характеризується створенням лише мінімально необхідних обсягів запасів, грошових коштів, проведенням жорсткої кредитної політики, а тому призводить до фінансових витрат через зниження обсягів реалізації. За агресивної стратегії існує досить високий ризик з позиції ліквідності та існує ризик порушення безперервності виробництва.

Якщо у 2021 році обсяг постійної частини поточних активів залишиться незмінним, обсяг необоротних активів зменшиться, обсяг варіативної частини поточних активів також зменшиться, то такі зміни можна буде розцінювати як зміну політики формування обсягів оборотних активів на помірну, що передбачає забезпечення повного задоволення поточної потреби у всіх видах оборотних активів і створення достатніх страхових резервів на випадок найбільш типових збоїв у ході операційної діяльності підприємства.

Потреба в короткостроковому кредитуванні обумовлюється потребою в оборотних активах, що змінюється протягом року. Період між авансуванням оборотних активів в кругообіг і їх вивільненням визначається технологією виробництва, строками придбання та витрачання виробничих запасів.

Отже, за визначених умов на підприємстві може використовуватись ідеальна модель фінансування оборотних активів, яка характеризується тим, що поточні активи по величині збігаються з короткостроковими зобов'язаннями, тобто чистий оборотний капітал дорівнює нулю. У реальному житті така модель практично не зустрічається. Проте, з позиції ліквідності вона є ризикованою, оскільки при несприятливих умовах (наприклад, необхідності розрахунку з усіма кредиторами одноразово) підприємство може виявитися перед необхідністю продажу частини основних коштів для

покриття поточної кредиторської заборгованості. Суть цієї стратегії полягає в тому, що довгострокові пасиви встановлюються на рівні необоротних активів.

Можна зробити висновок, що з точки зору оптимізації прибутковості і ризику найбільш оптимальною є стратегія комерційного фінансування - ідеальна модель фінансування оборотного капіталу підприємства. Дана стратегія оптимально поєднує рівень прибутковості і середній рівень ризику, забезпечує достатньо високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Оптимізація структури капіталу – одне із важливих завдань підприємства. Це співвідношення між власним та позиковим капіталом, при якому підприємство досягає найефективнішу пропорційність між фінансовою стійкістю та дохідністю. Основними підходами для вирішення завдання з оптимізації структури капіталу є:

метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності підприємства. Даний метод ґрунтується на основі багатьох варіантів розрахунків рівня фінансової рентабельності підприємства при різній структурі капіталу. Структура капіталу виражається через показник, який називається ефект фінансового важеля;

метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації вартості. Даний метод ґрунтується на попередній оцінці власного та запозиченого капіталу при різних умовах його формування, здійснення та обслуговування багатьох варіантів розрахунків середньозваженої вартості капіталу та знаходження реальної ринкової вартості підприємства.

метод оптимізації структури капіталу за критерієм фінансових ризиків. Даний метод пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: оборотних активів та необоротних активів (із розбивкою цих активів на змінну та постійну частини).

Можемо відзначити, що в основі кожного з перелічених методів лежить конкретний показник. Найкращим для досягнення оптимальних співвідношень структурних елементів капіталу може бути метод, підґрунтям для якого є одночасна максимізація зростання рентабельності власного капіталу та мінімізація середньозваженої вартості капіталу.

Так, метод оптимізації цільової структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) робить можливим розрахункове знаходження лише оптимальної величини ефекту фінансового важеля. Якщо користуватись тільки даним методом, то другий аспект достатності власних коштів для нормального функціонування підприємства - його платоспроможність - може бути недопустимо заниженим. Звідси виходить, що оптимально великий рівень ефекту фінансового важеля визначає зростання рентабельності власного капіталу і в той же час, як правило, призводить до погіршення фінансового стану підприємства. А саме - до порушення умов платоспроможності та, як наслідок, до нестачі власних грошових коштів у підприємства. Однак варто пам'ятати, що рівень ефекту фінансового важеля прямо пропорційний не тільки рентабельності власного капіталу по чистому прибутку, але і міри фінансового ризику підприємства. Адже вартість власного капіталу підприємства як правило є вищою, ніж позикового, і звичайно політика формування фінансових ресурсів буде акцентована переважно на використанні залучених коштів [33].

Більшість науковців сходяться на думці що 100%-й позиковий капітал або 100% власне фінансування є неоптимальними стратегіями управління, тому для фінансової стабільності підприємства необхідно розраховувати таку структуру капіталу, при якій середньозважена вартість капіталу та величина фінансового левериджу будуть найоптимальнішими.

Фінансовий леверидж відображає міру залежності підприємства від кредиторів, тобто величину ризику втрати платоспроможності.

Фінансовий леверидж представляє собою об'єктивний фактор, що виникає з появою позикових коштів в об'ємі капіталу, що використовується підприємством, який дозволяє йому отримати додатковий прибуток на власний капітал.

Завдання фінансового менеджменту на підприємстві полягає в тому, щоб оптимізувати ефект фінансового важеля та забезпечити мінімізацію відхилення між економічною та фінансовою рентабельністю. Це досягається при такому значенні ефекту фінансового важеля, коли він компенсує величину втрати економічної рентабельності в результаті оподаткування.

Підприємство зможе забезпечити зростання ефекту фінансового левериджу у подальшому використовуючи збільшення податкового коректору при зменшенні ставки податку на прибуток. Також підприємство має обрати оптимальну структуру капіталу щоб забезпечувати і надалі рівень фінансової автономії, що відповідає нормативу. Рекомендується зменшувати собівартість продукції, скорочувати виробничий процес для збільшення оборотності фінансових ресурсів та забезпечення зростання валового прибутку. Якщо підприємство покращить свій фінансовий стан, воно зможе залучити додаткові кошти у вигляді короткострокових та довгострокових банківських позик.

3.2 Оцінка впливу пропонованих заходів на загальний фінансовий стан підприємства

Спрогнозуємо ефект фінансового левериджу на 2021-2024 роки за допомогою табл. 3.1.

Для побудови прогнозної моделі визначимо такі умови:

- ставка податку на прибуток визначена згідно Податкового кодексу і становить 18%;
- ставка у 2021-2024 роках визначена на основі побудови тренду;
- для підприємства встановлене рівномірне співвідношення власного та

позикового капіталу.

Таблиця 3.1 – Розрахунок ефекту фінансового левериджу ТОВ «Газнафтасервіс» на прогнозний період

Показники	Роки			
	2021	2022	2023	2024
Валовий прибуток, тис. грн	1995,62	2195,18	2414,7	2656,1702
Середня вартість активів, тис. грн	9978,1	10975,9	12073,5	13280,851
Ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання залученого капіталу, %	14,3	16,3	16,7	17
Розмір власного капіталу, тис. грн	4989,05	5487,96	6036,75	6640,43
Розмір позикового капіталу, тис. грн	4989,05	5487,96	6036,75	6640,43
Рентабельність активів, %	20,00	20,00	20,00	20,00
Диференціал фінансового левериджу	5,70	3,70	3,30	3,00
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82
Плече фінансового важеля	1,00	1,00	1,00	1,00
Коефіцієнт фінансової автономії	0,50	0,50	0,50	0,50
Ефект фінансового левериджу	4,67	3,03	2,71	2,46

За прогнозованими даними на основі даної моделі у 2021 році очікується збільшення рентабельності власного капіталу на 4,67 %, у 2022 р. - на 3,03 %, у 2023 р. - на 2,71 %, у 2024 р. - на 2,46 %. Зменшення ефекту фінансового левериджу пов'язане зі зростанням ставки за користування кредитом. Проте визначене співвідношення власного та позикового капіталу у рівних частинах не обов'язково є тільки одним з варіантів структури капіталу. Тому побудуємо декілька оптимізаційних моделей з різним співвідношенням власного та позикового капіталу для визначення оптимальної структури. Для цього визначимо ризикову премію, що підвищуватиме ставку за кредит зі збільшенням частки позикового капіталу. Ризикова премія визначається з врахуванням фактичної інфляції за 2019 рік - 4,6 % та вартості альтернативного джерела залучення коштів, в якості якого прийнято ставку за банківським депозитом 23,4 %. Отримані результати наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Розрахунок оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу

Показники	Моделі						
	1	2	3	4	5	6	7
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал, тис. грн	9978,1	7483,58	6652,07	5986,86	4989,05	3991,24	3326,03
Позиковий капітал, тис. грн	-	2494,53	3326,03	3991,24	4989,05	5986,86	6652,07
Весь капітал, тис. грн	9978,1	9978,1	9978,1	9978,1	9978,1	9978,1	9978,1
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0,33	0,5	0,67	1	1,5	2
Валова рентабельність активів (планова), %	20	20	20	20	20	20	20
Ставка по кредиту з урахуванням ризику, %	14,3	14,3	15,4	16,9	18	19,1	20,2
Ризикова премія, %	0	0	1,1	2,6	3,7	4,8	5,9
Валовий прибуток без % за кредит, (плановий)	1995,62	1995,62	1995,62	1995,62	1995,62	1995,62	1995,62
Податок на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума процентів за кредит, тис. грн	0	356,717	512,209	674,52	898,029	1143,49	1343,72
Валовий прибуток - проценти за кредит, тис. грн	1995,62	1638,9	1483,41	1321,1	1097,59	852,13	651,903
Коефіцієнт фінансової автономії	1,00	0,75	0,67	0,60	0,50	0,40	0,33
Чистий прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, тис. грн	1636,40	1343,90	1216,40	1083,30	900,02	698,75	534,56
Коефіцієнт чистої рентабельності власного капіталу, %	16,40	17,96	18,29	18,09	18,04	17,51	16,07
Ефект фінансового левериджу, %	x	1,9	2,3	2,06	2,0	1,35	-0,4

Ефект фінансового важеля складається з впливу двох складових: диференціала і коефіцієнту фінансового левериджу. Фінансовий важіль характеризує можливість підвищення рентабельності власного капіталу і

ризик втрати фінансової стійкості. Чим вище частка позикового капіталу, тим вище чутливість чистого прибутку до зміни балансового прибутку. Отже, доцільно залучати позикові кошти, якщо досягнута валова рентабельність активів перевищує процентну ставку по кредиту. Тоді збільшення частки позикових коштів дозволить підвищити рентабельність власного капіталу. Однак при цьому необхідно стежити за диференціалом, так як при збільшенні коефіцієнт фінансового левериджу кредитори схильні компенсувати свій ризик підвищенням ставки за кредит. Диференціал відображає ризик кредитора: чим він більший, тим менше ризик. Диференціал не повинен бути негативним, і ефект фінансового важеля оптимально повинен дорівнювати 30-50 % від рентабельності активів, тому що чим сильніше ефект фінансового важеля, тим вище фінансовий ризик неповернення кредиту. Вказані показники відображені на рис. 3.1.

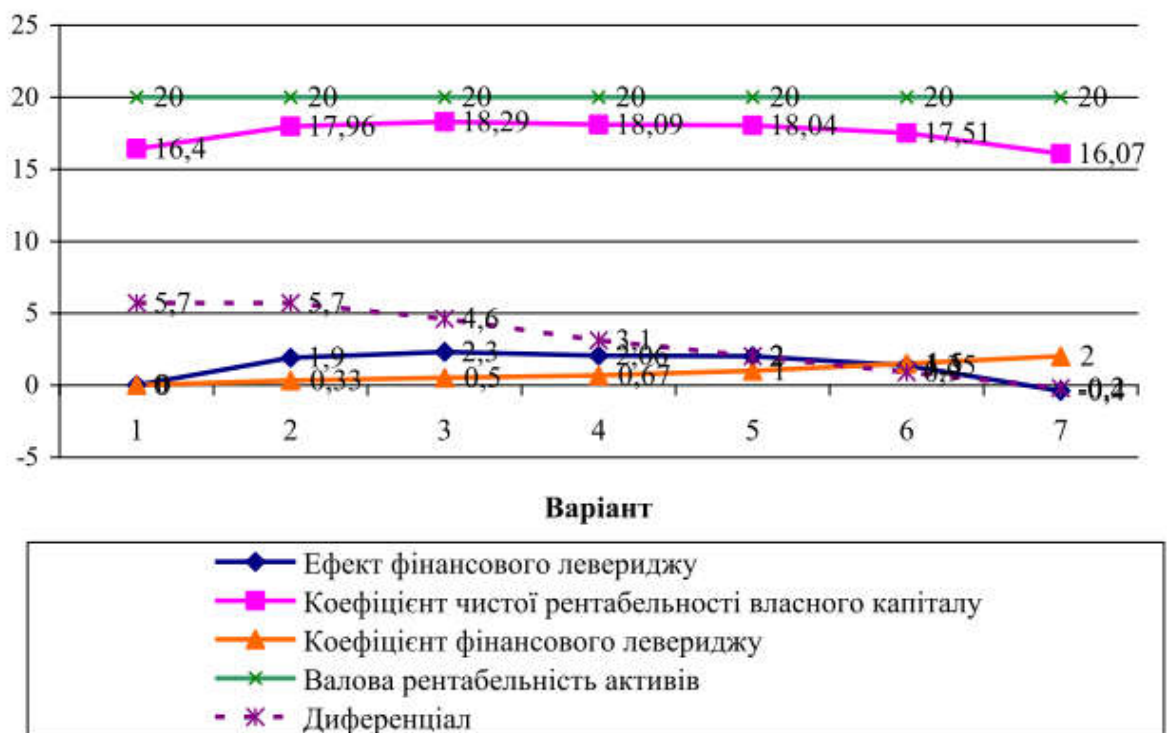

Рисунок 3.1 – Графік основних показників для визначення оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу

Можна побачити, що найбільш ефективною для даного підприємства є структура капіталу зі співвідношенням власного та позикового капіталу у

моделі 3, де це співвідношення становить 50 % : 50 % і при цьому диференціал складає 4,6 та чиста рентабельність власного капіталу 18,29 %. За даного співвідношення підприємство забезпечить приріст рентабельності власного капіталу на 2,3 % і збереже необхідний рівень фінансової автономії. При подальшому збільшенні частки позичкового капіталу ефект фінансового левериджу зменшуватиметься, а отже рентабельність власного капіталу також буде зменшуватись.

На сьогоднішній день підприємство може залучати короткострокові та довгострокові банківські кредити для забезпечення фінансування своєї діяльності та формування позикового капіталу на рівні 50% від загальної структури капіталу. Для цього підприємству необхідно покращувати свою ліквідність шляхом зменшення суми постійних витрат (в тому числі витрат на утримання управлінського персоналу); зменшення рівня умовно-змінних витрат; рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, форфейтингу, примусового стягнення); прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту); скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження ми дійшли таких висновків.

Активи є контрольованими економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які сформовані внаслідок інвестованого в них капіталу, у вартісному вираженні відображуються в балансі та використовуються в господарській діяльності з метою отримання економічних вигід. До критеріїв класифікації активів для забезпечення ефективного управління ними слід віднести: форму функціонування, характер участі в господарському процесі, вид діяльності, характер володіння, ступінь ліквідності активів, ризик та ціну залучення активів.

Структурними складовими системи управління активами підприємства є управління необоротними активами, оборотними активами; грошовими коштами, виробничими запасами та дебіторською заборгованістю, а їх поділ на два блоки - оборотні та необоротні - є найбільш доцільним з точки зору відповідності структурі фінансової звітності підприємства, зокрема Балансу (Звіту про фінансовий стан), та відображає участь активів у процесі здійснення господарської діяльності. Головною метою ефективного управління активами є забезпечення прибутковості, стабільного розвитку та конкурентоспроможності підприємства шляхом раціонального використання всіх видів активів, для реалізації якої необхідно вирішення побудованого розподілу завдань ефективного управління оборотними та необоротними активами.

Аналіз ефективності управління активами передбачає здійснення її комплексної оцінки, за результатами якої можна визначити ефективність управління активами та вчасно відкоригувати політику управління підприємством. Процес оцінки ефективності управління активами в межах підприємства здійснюється в логічній послідовності й містить шість етапів: аналіз стану управління активами; визначення ефективності управління активами; аналіз результатів розрахунку показників ефективності управління

активами; аналіз чинників, які вплинули на результат аналізу ефективності управління активами; надання рекомендацій щодо вдосконалення аналізу та підвищення ефективності управління активами підприємства; контроль за виконанням рекомендацій.

Управління пасивами підприємства відіграє важливу роль в господарській діяльності підприємства, оскільки від прийняття ефективних управлінських рішень керівництва стосовно пасивів підприємства залежить його подальша діяльність та конкурентоспроможність.

Процес управління пасивами підприємства ускладнюється частою зміною умов, в яких воно функціонує, необхідністю оперативного прийняття рішень. Нестабільність податкового законодавства, наслідки фінансової кризи, низька платіжна дисципліна зумовлюють істотну недостатність оборотного капіталу у підприємств, що в багатьох випадках може призвести до їх банкрутства.

Капітал підприємств завжди пов'язаний з його виробничо-господарською діяльністю, що обумовлено особливостями його діяльності та безпосередньо залежить від сфери здійснення підприємництва, специфіки організації виробничо-господарської структури, тощо.

Проведений аналіз щодо підприємства ТОВ «Газнафтасервіс» дозволив зробити наступні висновки. Фінансовий цикл організації можна визнати "класичним". Дебіторська заборгованість покупців і замовників перевищує отримані аванси. Кредиторська заборгованість перед постачальниками і підрядниками перевищує видані аванси. Така ситуація не робить впливу на фінансову стійкість, оскільки дебіторська заборгованість урівноважується кредиторською. Має місце невеликий вигреш в часі за рахунок зміщення фінансового циклу, звідси невеликий позитивний вплив на прибуток.

Слід звернути увагу на те, що середня за аналізований період величина тривалості обігу чистого виробничого оборотного капіталу позитивна, що забезпечує платоспроможність організації в довгостроковому періоді.

Тривалість одного обороту обігових коштів зменшилася на 124.4 днів, що є позитивним чинником для підприємства.

Термін оборотності засобів в розрахунках показує середній термін погашення дебіторської заборгованості. Із-за збільшення терміну розрахунків з покупцями на 45.1 дн. з обороту були виведені додаткові грошові кошти.

Вартість запасів збільшилася, а термін зберігання запасів знизився на 2.8, що є позитивним чинником.

Додатковий приплив грошових коштів організації виник у зв'язку зі збільшенням терміну погашення кредиторської заборгованості на 42 дн.

Оборотність власного капіталу зменшилася на 160.9 днів, що говорить про зниження введення грошових коштів в оборот.

Зменшення операційного циклу с 318.7 дня до 191.5 днів за інших рівних умов позитивно характеризує діяльність організації.

У звітному періоді фінансовий цикл зменшився, що позитивно характеризує фінансову дисципліну на підприємстві.

Найбільш ефективною для даного підприємства є структура капіталу зі співвідношенням власного та позикового капіталу у моделі 3, де це співвідношення становить 50 % : 50 % і при цьому диференціал складає 4,6 та чиста рентабельність власного капіталу 18,29 %. За даного співвідношення підприємство забезпечить приріст рентабельності власного капіталу на 2,3 % і збереже необхідний рівень фінансової автономії. При подальшому збільшенні частки позикового капіталу ефект фінансового левериджу зменшуватиметься, а отже рентабельність власного капіталу також буде зменшуватись.

На сьогоднішній день підприємство може залучати короткострокові та довгострокові банківські кредити для забезпечення фінансування своєї діяльності та формування позикового капіталу на рівні 50% від загальної структури капіталу. Для цього підприємству необхідно покращувати свою ліквідність шляхом зменшення суми постійних витрат (в тому числі витрат на утримання управлінського персоналу); зменшення рівня умовно-змінних

витрат; рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, форфейтингу, примусового стягнення); прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту); скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів.

Вживаючи вище перераховані заходи щодо підвищення ефективності діяльності, підприємство зможе налагодити ефективну систему управління діяльності, яка сприятиме зростанню результатів їх господарсько-фінансової діяльності.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. - 2016. - № 5. - С. 21–23.
2. Бланк О.І. Управління фінансами підприємств: підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 792 с.
3. Вареник В. М., Евтушенко Я. С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Вип. 1. С. 117-122.
4. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами на основі стейкхолдерського підходу [Текст]: звіт про НДР(остаточний)/ кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2018. – 79 с. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/73046>
5. Гайдар С. М. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі / С. М. Гайдар // Торгівля і ринок: зб. наук. праць. - 2017. - №27. - С. 443-449.
6. Голубєва Т.С. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства / Т.С. Голубєва, І.В. Колос // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 5. – С. 66-71.
7. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень / С.С. Гринкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015, вип. 18.5 – С. 110-114.
8. Грідчіна М. В. Управління фінансами акціонерних товариств: навчальний посібник / М. В. Грідчіна. – К.: А.С.К., 2015. – 384 с.
9. Державна служба статистики України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

10. Дмитриев, Е. И. Управление оборотным капиталом в нефтяной и газовой отрасли / Е. И. Дмитриев // Постулат. – 2017. – №7. – 12 с.
11. Довгань Л.Є. Корпоративне управління: навч. пос. / Л.Є. Довгань, В.В. Пастухова, Л.М. Савчук. - К.: Кондор, 2015. - 180 с.
12. Євтушевський В.А. Корпоративне управління: підручник / В.А. Євтушевський. - К.: Знання, 2016. - 406 с.
13. Зайнуллин, С. Б. Совершенствование управления активами в нефтегазовом секторе / С. Б. Зайнуллин, О. О. Ткачук // Науковедение: интернет-журнал. – 2017. – Том 9, №1. – 13 с.
14. Захаркін О.О. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами на основі стейкхолдерського підходу [Текст]: звіт про НДР(остаточний)/ кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2018. – 79 с. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/73046>
(<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/73046>)
15. Захаркін О.О. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств [Текст]: звіт про НДР (заключний)/ Кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2016. – 114 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>
(<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>)
16. Ілляшенко К.В. Просторові аспекти управління фінансовим потенціалом промисловості регіонів [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. – Суми: СумДУ, 2014. – 39 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517> (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517>)
17. Квасовський О. Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Г.Островська, О.Квасовський // Галицький економічний вісник. – 2016. – №2(31). – С. 99-111.

- 18.Климчук С. В. Напрями оцінки руху грошових потоків як визначальної компоненти фінансової стійкості // Економіка АПК. – 2016. – №9. – С. 52.
- 19.Колпаков В. Концептуальные основы стратегии управления / В. Колпаков // Менеджмент и менеджер. – 2017. – № 5. – С. 38-44.
- 20.Комарецька П. В. Фінансовий потенціал: його складові, фактори впливу та умови розвитку / П. В. Комарецька // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна «Еволюція наукових знань і сучасні проблеми економічної теорії». – 2015. – № 663. – С.144-148. 133
- 21.Костевич О.Д. Фінансовий потенціал як фактор сталого розвитку / О.Д. Костевич // Вісник Чернігівського технологічного університету. Серія «Економічні науки». – Чернігів: ЧДТУ, 2016. – № 43. – С. 54–59.
- 22.Костель М.В. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. М.В. Костель. – Суми: СумДУ, 2015. – 84 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419> (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419>)
- 23.Костирко А. Г. Напрями, підходи, особливості формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: теоретичні та практичні аспекти / А. Г. Костирко. – Миколаїв: МНАУ, 2015. – 67 с.
- 24.Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна; Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К.: ЦНЛ, 2016. – 520 с.
- 25.Кузенко Т.Б. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна // Актуальні проблеми економіки – 2015. – №4. – С. 123–132.

26. Кучер В.А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень / В.А. Кучер // Економіка промисловості. – 2017. – № 1. – С. 71-77.
27. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств / Затверджено Центральною спілкою споживчих товариств України 28.07.2006р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 135
28. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. М.В. Костель. – Суми: СумДУ, 2015. – 84 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419>
29. Нагорний Є. О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства. Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ecnem_2014_11_25
30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
31. Олійник Т. О., Мірошніченко О. В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. Інвестиції практика та досвід. Серія «Економічна наука». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ipd_2014_21_16

32. Просторові аспекти управління фінансовим потенціалом промисловості регіонів [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. – Суми: СумДУ, 2014. – 39 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517>
33. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2016. – 114 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>
34. Самсонова К.В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства / К.В. Самсонова // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. – 2017. – №4. – С. 125-134.
35. Скляр І.Д. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства: звіт про НДР (заключний) / Кер.: І. Д. Скляр. Суми: СумДУ, 2012. – 54 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34465>
(<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34465>)
36. Ткаченко А.М. Дескриптивні моделі діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства / А.М. Ткаченко, О.П. Єлець // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 4. – С. 149-151.
37. Тридід О. М. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія / О. М. Тридід, О. Г. Тижненко, Л. О. Тижненко. – К. Каравела: УБС НБУ, 2015. – 213 с.
38. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / О.С. Філімоненков. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2015. - 360 с.
39. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства: звіт про НДР (заключний) / Кер.: І. Д. Скляр. Суми: СумДУ, 2012. – 54 с. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34465>
40. Халимов, С. С. Методические подходы к формированию механизма управления структурой капитала / С.С. Халимов // Московский экономический журнал. – 2017. – №1. – 12 с.

- 41.Хринюк О. С. Сутність фінансового потенціалу підприємства / О. С. Хринюк, В. А. Бова. // Актуальні проблеми економіки та управління – 2017. – №11.– С. 1–9.
- 42.Яковлєв Ю. П. Контролінг на базі інформаційних технологій: навч. посіб. / Ю. П. Яковлєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 318 с.
- 43.Яловий Г.К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства / Г.К. Яловий, Н.П. Бакеренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016, вип. 18.5 – С. 115-124.
- 44.Castillo E. D., Montgomery D. C., McCarville D.R. Modified Desirability Functions for Multiple Response Optimization. Journal of Quality Technology. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00224065.1996.11979684>
- 45.Harrington E. C., Jr. The Desirability Function. Industrial Quality Control. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1542744](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1542744)

ДОДАТОК А
Фінансово-статистичні дані ТОВ «Газнафтасервіс»

Таблиця А.1 – Коефіцієнти ринкової фінансової стійкості підприємства

Показники	Значення			Зміна		Нормативне обмеження
	2014	2015	2016	2015	2016	
1. Коефіцієнт забезпеченості запасів джерелами власних обігових коштів	1.7393	-0.12	-0.3154	-1.859	-0.195	більше 1. Оптимально 0.6 - 0.8
2. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів (коефіцієнт фінансового левериджу), КЗ/З	0.4009	3.3198	9.0242	2.919	5.704	менше 1; негативна динаміка
3. Коефіцієнт автономії (фінансовій незалежності), КА	0.7171	0.2322	0.0998	-0.485	-0.132	0.5 і більше (оптимальне 0.6-0.7)
4. Коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів, КМ/І	2.3361	2.7293	4.3188	0.393	1.59	1 і більше
5. Коефіцієнт маневреності, КМ	0.5816	-0.1588	-0.8976	-0.74	-0.739	Оптимальне значення 0.2-0.5; позитивна динаміка
6. Індекс постійного активу, КП	0.418	1.1548	1.883	0.737	0.728	менше 1
7. Коефіцієнт реальної вартості майна, КР	0.4454	0.4857	0.3454	0.0403	-0.14	
8. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, КД	0	0	0	0	0	
9. Коефіцієнт фінансової стійкості, Кс	0.7171	0.2322	0.0998	-0.485	-0.132	0.8-0.9
10. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, Кк	0.2875	0.7708	0.901	0.483	0.13	0.5 і менш
11. Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами, КОК	1.0241	0.3173	0.123	-0.707	-0.194	0.1 і більше
Узагальнювальний коефіцієнт фінансової стійкості	5.0749	3.1739	3.439	-1.901	0.265	

Таблиця А.2 – Планований бюджет ТОВ «Газнафтасервіс»

статті бюджету	місяці												РАЗОМ за рік	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		2018
доходи:	117000	134550	14531 4	15693 9	16949 4	18305 4	19769 8	21351 4	23059 5	24904 3	26896 6	29048 3	348580 0	5842451
виручка від реалізації	117000	134550	14531 4	15693 9	16949 4	18305 4	19769 8	21351 4	23059 5	24904 3	26896 6	29048 3	348580 0	5842451
доходи від іншої діяльності	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
витрати:	202526	147548	15193 2	15666 6	16178 0	16730 2	17326 6	17970 8	18666 4	19417 7	20229 2	21105 5	253265 8	4667573
матеріальні витрати, в т.ч.:	14982	16334	17162	18058	19024	20068	21196	22414	23729	25149	26684	28340	340085	593225
- комунальні платежі	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	4773	57278	114557
- витрати на рекламу	5850	6728	7266	7847	8475	9153	9885	10676	11530	12452	13448	14524	174290	292123
- витрати на транспорт	3159	3633	3923	4237	4576	4942	5338	5765	6226	6724	7262	7843	94117	157746
- друкарські витрати	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	14400	28800
витрати на оплату праці, в т.ч.:	83959	86752	89769	93027	96546	10034 7	10445 1	10888 4	11367 1	11884 1	12442 5	13045 6	156547 0	2816598
- почасова оплата	30900	33372	36042	38925	42039	45402	49034	52957	57194	61769	66711	72048	864572	1450965
- заробітна плата	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	43400	520800	1041600
- податки з ФОП	9659	9980	10327	10702	11107	11544	12016	12526	13077	13672	14314	15008	180098	324033
суми нарахованої амортизації, в т.ч.:	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	88537	177074
- обладнання, комп'ютери	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	7378	88537	177074
- НМА	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
інші витрати, в т.ч.:	90450	31328	31866	32447	33075	33753	34485	35276	36130	37052	38048	39124	469490	942523
- оренда	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	23100	277200	554400
- зв'язок (телефон і інтернет)	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	18000	36000
- представницькі	5850	6728	7266	7847	8475	9153	9885	10676	11530	12452	13448	14524	174290	292123
- стандартизація	60000												0	60000
виплати відсотків по позиці	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	5756	69076	138152
балансовий прибуток	-85526	-12998	-6618	273	7715	15752	24432	33806	43931	54865	66675	79429	953142	1174878
податок на прибуток	0	0	0	0	0	0	0	0	3115	8230	10001	11914	142971	176232
чистий прибуток	-85526	-12998	-6618	273	7715	15752	24432	33806	40816	46636	56673	67514	810171	998646

Таблиця А.3 – Фінансова звітність ТОВ «Газнафтасервіс»

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1376	993	0
первісна вартість	1001	12891	13024	0
накопичена амортизація	1002	11515	12031	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4612	788	0
Основні засоби:	1010	28589	30729	0
первісна вартість	1011	88705	93791	0
знос	1012	60116	63062	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	9	9	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	34586	32519	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	15927	26014	0
Виробничі запаси	1101	5056	12565	0
Незавершене виробництво	1102	9100	5031	0
Готова продукція	1103	771	6677	0
Товари	1104	1000	1741	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	43123	34867	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4881	5933	0
з бюджетом	1135	1443	4375	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	1158	2337	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1239	290	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7869	3289	0
Готівка	1166	3	9	0
Рахунки в банках	1167	7841	3280	0
Витрати майбутніх періодів	1170	525	522	0

Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1281	678	0
Усього за розділом II	1195	76288	75968	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	110874	108487	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	158041	44251	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50777	50777	0
Додатковий капітал	1410	3777	3777	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-111541	-21040	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	101054	77765	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	11883	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	5953	14588	0
за розрахунками з бюджетом	1620	2450	2488	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	15	130	0
за розрахунками з оплати праці	1630	3	402	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0

за розрахунками з учасниками	1640	7	7	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	92	25	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1300	1199	0
Усього за розділом III	1695	9820	30722	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	110874	108487	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45318	78883
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(38959)	(63208)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	6359	15675
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	8066	3726
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(10068)	(15529)
Витрати на збут	2150	(15060)	(24013)
Інші операційні витрати	2180	(12867)	(7687)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(23570)	(27828)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	427	795
Інші доходи	2240	320	1462
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(212)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1215)	(1273)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(24250)	(26844)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	961	-517
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(23289)	(27361)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-23289	-27361

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	30221	54512
Витрати на оплату праці	2505	7020	13445
Відрахування на соціальні заходи	2510	1933	3299
Амортизація	2515	2913	4938
Інші операційні витрати	2520	26694	35696
Разом	2550	68781	111890

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Річна фінансова звітність емітента

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
первісна вартість	1000	993	2497	0
накопичена амортизація	1001	13024	14993	0
Незавершені капітальні інвестиції	1002	12031	12496	0
Основні засоби:	1005	788	1027	0
первісна вартість	1010	30729	32923	0
знос	1011	93791	99484	0
Інвестиційна нерухомість:	1012	63062	66561	0
первісна вартість	1015	0	0	0
знос	1016	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1017	0	0	0
первісна вартість	1020	0	0	0
накопичена амортизація	1021	0	0	0
	1022	0	0	0

Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	9	8	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	32519	36455	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	26014	41790	0
Виробничі запаси	1101	12565	27455	0
Незавершене виробництво	1102	5031	5653	0
Готова продукція	1103	6677	7816	0
Товари	1104	1741	866	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	34867	49462	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5933	1164	0
з бюджетом	1135	4375	2887	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	2337	5	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	290	416	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	3289	2365	0
Готівка	1166	9	7	0
Рахунки в банках	1167	3280	1996	0
Витрати майбутніх періодів	1170	522	529	0
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в:	1180	0	0	0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	678	885	0
Усього за розділом II	1195	75968	99498	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	108487	135953	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44251	8864	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50777	50777	0
Додатковий капітал	1410	3777	3777	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0

Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-21040	-31976	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	77765	31442	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	11883	54929	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0
за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	14588	36561	0
за розрахунками з бюджетом	1620	2488	1945	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	130	73	0
за розрахунками з оплати праці	1630	402	392	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	7	7	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	25	118	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1199	10486	0
Усього за розділом III	1695	30722	104511	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	108487	135953	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	83380	45318
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0

Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(54457)	(38959)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	28923	6359
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	15228	8066
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(9812)	(10068)
Витрати на збут	2150	(20781)	(15060)
Інші операційні витрати	2180	(17197)	(12867)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(3639)	(23570)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	100	427
Інші доходи	2240	4776	320
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(5025)	(212)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(7491)	(254)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(11279)	(23289)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(11279)	(23289)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-11279	-23289
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	38235	29117
Витрати на оплату праці	2505	7314	9223

Відрахування на соціальні заходи	2510	2053	2599
Амортизація	2515	4326	3788
Інші операційні витрати	2520	33838	23064
Разом	2550	85766	67791
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Річна фінансова звітність емітента

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
первісна вартість	1000	2497	1493	0
накопичена амортизація	1001	14993	15013	0
Незавершені капітальні інвестиції	1002	12496	13520	0
Основні засоби:	1005	1027	1255	0
первісна вартість	1010	32923	39603	0
знос	1011	99484	107143	0
Інвестиційна нерухомість:	1012	66561	67540	0
первісна вартість	1015	0	0	0
знос	1016	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1017	0	0	0
первісна вартість	1020	0	0	0
накопичена амортизація	1021	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1022	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1030	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1035	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1040	8	6	0
Гудвіл	1045	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1050	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1060	0	0	0
Інші необоротні активи	1065	0	0	0
Усього за розділом I	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	36455	42357	0
II. Оборотні активи				
Запаси				
Виробничі запаси	1100	41790	64021	0
Незавершене виробництво	1101	27455	23137	0
Готова продукція	1102	5653	15086	0
Товари	1103	7816	14780	0
Поточні біологічні активи	1104	866	11018	0
Депозити перестраховання	1110	0	0	0
Векселі одержані	1115	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	49462	87881	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1164	22850	0
з бюджетом	1135	2887	3058	0

у тому числі з податку на прибуток	1136	5	5	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	416	2914	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2365	1027	0
Готівка	1166	7	1	0
Рахунки в банках	1167	1996	776	0
Витрати майбутніх періодів	1170	529	515	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	885	667	0
Усього за розділом II	1195	99498	182933	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	135953	225290	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	8864	8864	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50777	58557	0
Додатковий капітал	1410	3777	3777	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-31976	-49032	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	31442	22166	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	54929	61543	0

Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	36561	64296	0
за розрахунками з бюджетом	1620	1945	7126	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	73	46	0
за розрахунками з оплати праці	1630	392	594	0
за одержаними авансами	1635	0	890	0
за розрахунками з учасниками	1640	7	7	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	118	321	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	10486	68301	0
Усього за розділом III	1695	104511	203124	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	135953	225290	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	123263	83380
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2017	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(85663)	(54457)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	37600	28923
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	10445	15228
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(12648)	(9812)
Витрати на збут	2150	(31190)	(20781)
Інші операційні витрати	2180	(13659)	(17197)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(9452)	(3639)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	92	100
Інші доходи	2240	10128	4776
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(9365)	(5025)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(10995)	(7491)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(19592)	(11279)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(19592)	(11279)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-19592	-11279
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	76191	38235
Витрати на оплату праці	2505	9427	7314
Відрахування на соціальні заходи	2510	1765	2053
Амортизація	2515	6413	4326
Інші операційні витрати	2520	44529	33838
Разом	2550	138325	85766
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0